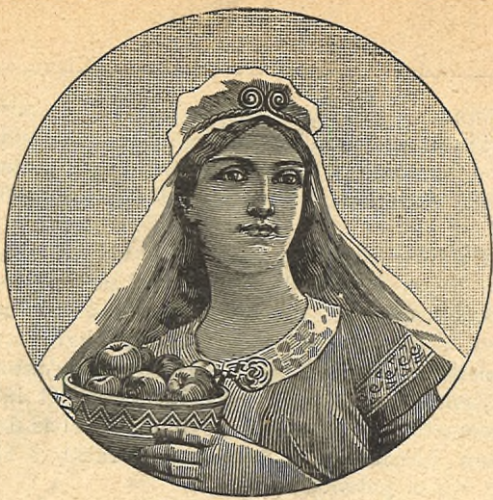

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

N:R 17 (800).

LÖRDAGEN DEN 26 APRIL 1902.

15:DE ÅRG.

PRENUMERATIONSPRIS PR ÅR: IDUN KR. 6:— IDUNS PRAKTUPPLAGA » 8:— IDUNS MODETIDN. MED PL. » 5:— IDUNS MODETIDN. UTAN PL. » 3:—	UTGIFNINGSTID: HVARJE LÖRDAG. LÖSNUMMERPRIS: 10 ÖRE.	REDAKTÖR OCH UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG TRÄFFAS SÄKRAST KL. 2—3. REDAKTIONSSEKR.: JOHAN NORDLING.	BYRÅ OCH EXPEDITION: KLARA S. KYRKO GATA 16, 1 TR. ÖPPEN KL. 10—5. ALLM. TEL. 6147. RIKS 1646.	KOMMISSIONÄRER ANTAGAS ÖFVER HELA LANDET PÅ ALL- DELES SÄRSKILDT FÖRMÅNL. VILLKOR. STOCKHOLM IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI.
--	--	---	---	---

FRÖKEN HENRIETTE SJÖBERG VID SIN BLOMSTERMÅLNING.
FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

HENRIETTE SJÖBERG.

VID DE senare årens landtbruks- och industriutställningar har namnet *Henriette Sjöberg* ofta förekommit såsom märke under åtskilliga talangfullt utförda afbildningar af olika slags kulturväxter samt undervisningsmateriel.

Dessa afbildningar, hvilka ju ha en så väl praktisk som vetenskaplig betydelse, fordra

tade hon under en följd af år och utförde bland annat en del arbeten åt botaniske professorn vid Riksmuseum N. J. Andersson. Detta blef på visst sätt afgörande för hennes framtid och kom henne att slå in i en ny riktning, och utbyta gravernålen mot penseln. Efter litografen Höglinds fränfalle vände sig fröken Sjöberg till professor Andersson för erhållande af nytt arbete, och på dennes uppmaning, försökte hon sig så för första gången i blom-

för sin framställning det finaste natursinne och den mest minutiösa noggrannhet. Nämda egenskaper besitter Henriette Sjöberg i hög grad, och som hon därtill äger ett utprägladt skönhetssinne och förstår att i sina arbeten inlägga konstnärlig delikatess, anses hon af mången såsom vårt landsnuvarandeskickligaste blomster- och fruktmålarinna.

Fröken Sjöberg föddes i Linköping, men föräldrarne flyttade redan under hennes tidigare barndom till hufvudstaden, där hon sedan alltjämt varit bosatt. Efter slutad skolgång inträdde hon såsom elev i Slöjdskolan, där hon städse utmärkte sig genom flit och skicklighet och erhöi åtskilliga pris, hvaribland särskildt må nämnas tvänne medaljer, en i silfver och en i brons. Här fick Henriette Sjöberg äfven sina första lektioner i akvarellmålning af skolans lärare Johan Zakarias Blackstadius.

Efter afslutad kurs i Slöjdskolan graverade hon en längre tid hos litografen Karl Ström, hvarefter hon erhöi anställning vid C. Höglinds litografiska anstalt. Här arbe-

stermålning. I början misslyckades hon, men denna omständighet blef för henne, såsom ofta fallet är med begåfvade naturer, endast en eggelse till fortsatta sträfvanen. Af den skickliga målarinnan Amanda Andersson (professor Anderssons maka) erhöi hon omsorgsfull undervisning och detta jämte träget arbete på egen hand satte henne i stånd till att efter jämförelsevis kort tid ägna sig åt den branch, hvilken sedan blef hennes egentliga område.

På initiativ af professor Hampus von Post beslöt 1870 Kgl. Landtbruksakademien att arligen låta utföra ett visst antal originalafbildningar af kulturväxter, och Henriette Sjöberg fick i uppdrag att verkställa detta arbete. Planscherne målades till att börja med under professor von Posts öfverinseende, men sedan 1880 har ledningen varit anförtrödd åt professor Jakob Eriksson. Planscherne, hvilka torde uppgå till ett antal af ungefär 700, äro utförda i stort folioformat och omfatta olika slag af matnyttiga jordbruks- och trädgårdsväxter. För det förtjänstfulla sätt, hvarpå detta arbete utförts, tilldelades Henriette Sjöberg vid 1886 års landtbruksutställning hederspris, bestående af en medalj i guld. Från liknande utställningar i Wien hade för samma arbete dessutom tillerkänts henne hedersdiplom. Ett urval af nämnda afbildningar finnes utställt i Landtbruksakademien museum härstädes.

De prydliga planscher, hvilka sedan mer än tjugu år tillbaka medföljt Svenska trädgårdsföreningens tidskrift, äro äfven alster af hennes talang, och i fjor öfverlämnade föreningen såsom bevis för sitt erkännande åt henne en af sina Brander'ska medaljer.

År 1896 började utgifvas på P. A. Norstedt & Söners förlag professor Erikssons »Botaniska Väggtaflor» för skolundervisningen. Till dessa instruktiva planscher, hvilka spridts öfver hela vårt land och äfven granländerna, äro originalafbildningarna utförda af fröken Sjöberg. Hennes förmåga att smakfullt ordna detaljer och såmedels framkalla ett harmoniskt helt har här särskildt gjort sig gällande. Vid utställningarna i Stockholm 1897 och i Paris 1900 tillvunno sig dessa Väggtaflor äfven odeladt erkännande.

Ö Ett företag, som dock kanske mest af allt gjort Henriette Sjöbergs namn känt, är det under redaktion af direktör Axel Pihl och professor Eriksson sedan 1899 påbörjade planschverket: »Svenska fruktsorter». Fröken Sjöberg rör sig här mer än någonsin inom sitt rätta element och framkallar de läckraste resultat med sin saftiga pensel. Dessa sedermera i färgtryck så lyckligt återgifna afbildningar

hafva väckt liflig beundran såväl här som i utlandet. Henriette Sjöberg har äfven särskildt yttrat sin tillfredsställelse öfver att medverka till detta arbete, hvilket en utländsk anmälare betecknat såsom »monumentalt inom pomologiën».

Henriette Sjöberg har dessutom under årens lopp, på ett fint och naturtroget sätt, utfört afbildningar af sjuka växter, hvaraf åtskilliga ingå såsom illustrationer i utgifna vetenskapliga arbeten. Sedan förlidet år undervisar hon jämväl i teckning och målning vid k. landtbruksakademiens trädgårdsskola.

Oftvanstående fakta utvisa, att Henriette Sjöberg kan blicka tillbaka på en väl använd arbetstid, och att de utmärkelser, som kommit henne till del, verkligen äro högt förtjänta. Kanske är det denna senare omständighet, som gör, att hon med så älskvärd anspråkslöshet förstätt att bära sina framgångar och med outtröttlig energi ännu alltjämt sträfva framåt.

Som enskild person är Henriette Sjöberg blid och sympatisk, och den, som har den förmånen att räkna sig till hennes vänkrets, har i henne lärt känna en flärdfri, ömhjärtad och för mänsklighetens lifsfrågor varmt kännande kvinna.

ANNA KNUTSON.

NÅGRA ORD OM KVINNORNAS RÖSTRÄTTSMÖTEN I STOCKHOLM.

LÄNGE HAR frågan om kvinnans politiska rösträtt så att säga legat i luften. För hvarje år som gått har flere och flere kvinnor vaknat upp till intresse för att kvinnan, såväl som mannen, måtte få inflytande på vården af det stora gemensamma hemmet — fosterlandet.

Särskildt bland hufvudstadens kvinnor har tanken härpå, allt sedan Borgs motion i riksdagen 1884, slagit rot och äfven tid efter annan gifvit sig uttryck genom föredrag och diskussion i privata kvinnoföreningar, bl. a. i Kvinnoklubben och Nya Idun, men mig veterligen icke i de kvinnliga fackföreningarne eller Allmänna kvinnoklubben, hvilka dock haft kvinnans rösträtt på sitt program.

År 1899 inlämnade Fredrika Bremer Förbundet en petition till k. m:t om politisk rösträtt för de kvinnor, hvilka äro kommunalt valberättigade och således redan hafva medelbart inflytande på sammansättningen af riksdagens första kammare. I skrifvelsens afslutning heter det: »I det fulla medvetandet således att införandet af politisk rösträtt för kvinna förr eller senare betingas af den nutida sociala utvecklingen» o. s. v.

Efter detta hafva kvinnorna icke vidare låtit höra af sig offentligen förr än den Lindhagenska motionen, daterad 11 april 1902, gaf signalen till en hel rad af opinionsyttringar från hufvudstadens kvinnor. Först ett möte i Kvinnoklubben den 14:de april där fru Sachs inledde diskussionen med ett sakrikt föredrag, hvarpå följde en liflig diskussion jämte beslut om hemställan till Fredr. Bremer Förb. att bilda en rösträttsförening och att sätta i verket en sympatiadress eller petition — i syfte att därmed stöda Lindhagens motion. Sjuttioen kvinnor undertecknade genast en dylik eventuel skrifvelse.

Den 15:de april hade Fredr. Bremer Förb. inbjudit några hundra damer till möte i K. F. U. M:s stora sal. Fru Montelius som sedermera förde ordet öppnade mötet med varma och entusiastiska ord för kvinnans rösträtt,

men uppmanade den gifta kvinnan att tillvidare gifva sig till tåls, och icke begära något för sig ännu, på grund af de ökade svårigheter, hvarmed ändringar till förmån för hennes rösträtt vore förknippade. (Hustrun har nämligen som bekant målsman och är utesluten från kommunal rösträtt, hvilka lagbestämmelser ställa sig hindrande i vägen.)

Fröken Cederschöld inledde diskussionen med ett intressant föredrag. Doktorerna Ellen Sandelin och Lydia Wahlström belyste frågan lärorikt från olika synpunkter, såväl humanitära som historiska. Fru A. M. Holmgren, som ansåg, att den gifta kvinnan eller modern hade ännu större intressen att bevaka än den ogifta, menade att man beginge en orättvisa mot den gifta kvinnan, om man ej från början principiellt och öppet uttalade sig för den gifta lika väl som för den ogifta kvinnans rösträtt, hvari fru Scholander instämde med framhållande af att det första och viktigaste vore att få mannens målsmanskap upphäfdt. Fru Asp fann icke att man begick en orättvisa. Man toge tvärtom första steget mot rättvisan genom att begära rösträtt för den ogifta kvinnan. Fröken Adelborg menade att den enda antagliga basis vore likställdhet med mannen, hvilket man finge, om den nu kommunalt röstberättigade, d. v. s. den ogifta kvinnan, beviljades politisk valrätt.

Denna likställdhet tyckes mig dock endast skenbar, då ju den gifta mannen har rösträtt och enligt regeringens rösträttsförslag t. o. m. skulle få dubbel röst. Fröken Whitlock uppmanade till enighet.

En kommitté tillsattes af mötet, bestående af fil. dr Lydia Wahlström, dr Ellen Sandelin, fil. kand. Alexandra Skoglund, fröknarna Hulda Lundin, Sofia Gnmelius, Anna Lindhagen och Lotten Dahlgren (redaktris af F. B. Förb:s tidskrift *Dagny*), namn hvilka alla äro väl kända för Iduns läsarinna. Kommitterades uppdrag var att 1) bilda en rösträttsförening, 2) formulera en adress för att i riksdagen stödja Lindhagens motion. Lindhagens hemställan är: att riksdagen ville i skrifvelse till k. m:t anhålla, det täcktes k. m:t efter verkställd utredning för riksdagen framlägga förslag till en särskild rösträttsreform i ändamål att bereda kvinnan rösträtt vid val till riksdagens andra kammare, därest hon i öfrigt uti tillämpliga delar uppfyller de för dylik rösträtt stadgade villkor.

Adressen skulle sedan undertecknas af så många bland hufvudstadens kvinnliga befolkning som möjligt vore på den korta tid af 8—14 dagar, som man hade att påräkna före frågans behandling i riksdagen.

Den 17 april ägde det första offentliga diskussionsmöte i Stockholm om kvinnans politiska rösträtt rum i Folkets Hus på inbjudan af 15 damer från skilda verksamhetsfält, hvilket raska företag ländes de initiativtagande till heder. Redan två dagar före mötet voro alla biljetter — 750 — slutsålda. En stor mängd som önskade närvara kunde icke få tillträde, hvarför man genast underrättade om att ett nytt möte skulle hållas den 24 d:s.

Mötet öppnades af dr Alma Sundqvist, med. kand. Lilly Paijkull utsågs till ordf. och diskussionen inleddes på ett ytterst sympatiskt och klart sätt af fröken Anna Lindhagen. Hon betonade att så länge kvinnan icke uttalar sin önskan om rösträtt, blir den aldrig vunnen, och däri har hon otvifvelaktigt rätt. Hon uppläste äfven en skrifvelse från Ellen Key, hvari det bl. a. hette ungefär så: Hvarje skäl som talade för rösträtt åt de nu rösträttslösa männen talade äfven för rösträtt åt kvinnorna och hvarje skäl som talade för den ogifta kvinnans rösträtt talade i ännu högre grad för den gifta

kvinnans. Fru Hilda Sachs framhöll att äfven kvinnan ofta vore familjeförsörjare och likställd med mannen i tunga bördor, utan motsvarande rättigheter, ville ha rättvisa genomförd nu.

En liflig, skiftande diskussion vidtog. Högre och högre gingo böljorna. Äfven män deltog. Riksdagsmannen Branting försvarede sin motion, i hvilken han icke medtagit kvinnorna, emedan man i den praktiska politiken ej kunde aflägsna sig allt för mycket från det inom närmaste tid uppnåeliga och kvinnornas dessutom hittills ej uttalat sig tillräckligt högt att vinna gehör.

Mycket vore ännu att säga från de många anförandena, men jag måste inskränka mig till att meddela mötets resolution:

Ehuru mötet anser det hade varit i hög grad önskvärdt, att ett definitivt förslag om politisk rösträtt för kvinnor på samma grund som för män hade framkommit vid innevarande års riksdag, uttalar mötet sitt instämmande i den af hr Carl Lindhagen väckta motionen i frågan, samt uppmanar mötet alla och en hvar att i vidsträcktaste mån skaffa intresserade namnunderskrifter å de listor, som med sympatiuttalanden vilja stödja densamma.

Tillika vill mötet vördsamt anhålla att hr Lindhagen, då hans motion kommer före i kammaren, ville förorda, att i skrifvelsen till k. m:t inryckes en begäran, att förslag om kvinnans politiska rösträtt måtte redan till följande riksdagsperiod kunna framläggas, så att, om emot förmodan frågan om männens rösträtt ej skulle vid innevarande riksdag nå sin lösning, de två viktiga och samhörande förslagen om mäns rösträtt och om lika rösträtt för kvinnor kunna behandlas och afgöras samtidigt, samt att jämte förslaget om kvinnans politiska rösträtt äfven måtte framkomma ett förslag om gift kvinnas rättsliga myndighet, i sådan afsikt att äfven de gifta kvinnorna måtte erhålla samma medborgerliga rätt.

Ett resolutionsförslag af fru A. M. Holmgren upplästes, lydande: »Mötet uttalar sig för kvinnans — såväl den gifta som den ogifta — jämställande med mannen i politiska rättigheter». Vid proposition å resolutionsförslagen segrade det förra och härmed var det intressanta mötet slut.

* * *

Och nu blott några tilläggsord. Enligt min mening ha vi kvinnor ingen rätt att begära, att mannen skall sträfva för vår rösträtt, medan vi sitta med händerna i kors och vänta på att få vår rätt, utan att ens högt och tydligt och tusenstämmigt säga ut, att vi önska att få den. Visserligen har Fred. Bremer Förb. i detta som andra fall på ett berömvärdt sätt arbetat för oss, men själfva måste vi, i långt större utsträckning än hittills, verka för saken, upplysa och intressera de kvinnor, som stå främmande för tanken, och framför allt lägga in af vår själ och vårt hjärta i arbetet. Utan det skola vi förbli uteslutna från möjligheten att bevaka våra och våra barns dyrbara intressen.

Ett tillfälle finns nu för Stockholms alla kvinnor i alla samhällsklasser att uttala sig för kvinnans rösträtt genom att underteckna den adress till hrr ledamöter af 1902 års riksdag, som finns tillgänglig å Fred. Bremer Förb. Drottninggatan 54, Kvinnoklubben Drottninggatan 17 och Sofia Gumelius' annonsbyrå Drottninggatan 2, därifrån äfven listor kunna hämtas för namnsamling. Adressen har följande lydelse: »Med anledning däraf att frågan om den politiska rösträttens utvidgning nu står på dagordningen få vi undertecknade i Stockholm, bosatta kvinnor härmed uttala vår önskan att erhålla politisk rösträtt samt tillkännagifva vår anslutning till den af hr Lindhagen i sådant syfte väckta motionen».

Må vi nu visa en kraftig och målmedveten tillslutning till adressen, som synes mig vara

SOMATOSE

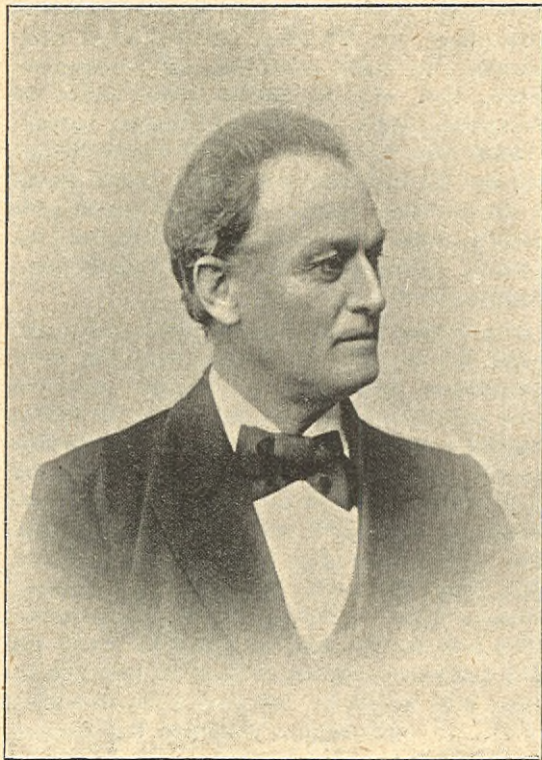
Erkändt bästa krafthöjningsmedel.

Ökar aptiten i hög grad. Erhålles på apotek.

en kvinnornas fanfar, äskande ljud för den enda i pågående riksdag föreliggande motion om rösträtt för kvinnan.

Tyvär medgaf tiden denna gång icke ett hänvändande till landets öfriga kvinnor, men må dessa bereda sig att snart komma med i den rörelse, som, en gång allvarligt börjad, icke kommer att sluta, förr än den svenska kvinnan har samma politiska rösträtt som mannen.

ANN MARGRET HOLMGREN,
f. TERSMEDEN.

Lina Jonn foto.

MARTIN WEIBULL.

DEN 17 DENNES afled i Lund den framstående historikern professor Martin Weibull, träffad af ett slaganfall, som inom få minuter ändade hans lif.

Martin Johan Julius Weibull föddes den 24 december 1835 i Landskrona, där fadern var postmästare. Efter slutade skolstudier blef han student i Lund 1853 och disputerade 1862 för graden på grundvalen af en afhandling om Skåne vid midten af 17:e århundradet. Utnämnd till docent omedelbart efter promotionen, fästes han genast vid universitetet och blef 1888 ordinarie professor i historia efter en 26-årig undervisningsverksamhet, hvars epokgörande moment ligger i framförandet af geografiens studium som komplement till det historiska. Han har utgifvit Lunds universitets historia, författat jubelfestskriften om freden och förbundet i Lund 1679, skildrat Lunds och Lundagårds minnen samt samlat otaliga bidrag till Skånes historia och skånsk genealogi. Af Sveriges allmänna historia var det särskildt Gustaf II Adolfs och Kristinas epok som var hans studiespecialitet, och hans arbeten på detta område ha trängt ordentligt på djupet. Hans stil äger betydande litterära förtjänster, och med full rätt erhöi han 1887 Svenska akademien Carl Johans-medalj.

Vid sitt frånfalle var Martin Weibull 67 år gammal. Han hade sålunda haft rätt att inträda i emeritikklassen, men föredrog att

stanna kvar i katedern, bunden, som han var, af ett lefvande intresse, lika starkt för historisk forskning som för den ungdom, i hvars krets han älskade att röra sig och som i gengäld gaf honom sin bästa tillgifvenhet och aktning.

Det låg också ända in i det sista öfver honom en fläkt af detta ständigt förnygrade sinne, för hvilket intet mänskligt är främmande, som aldrig väjer för att med fantasien till ledsven gå ut på nya upptäcksfärder, som är starkt i tron på ideela makter, men finner sin begränsning i en viss svårighet att räkna med lifvets realiteter.

Hans vagga stod i Skåne, och det var hans ena stora lifsmål att skriva de skånska landskapens historia. Till det värfvet gjorde honom också kunskap och sanningskraf, hjärta och snille väl skickad. Men tiden förbjöd honom att fullfölja såväl detta arbete som det stort anlagda verk, hvarmed han ville ställa Gustaf Adolfs dotter i häfderens rätta ljus. För båda de kräfvande uppgifterna hade han stoffet samladt, men den konstnärshand, som skulle måla taflorna, domnade i förtid.

Nu har han gått bort, och den sydsvenska högskolan sörjer en af sina bästa söner. Och sorgen går vida. Ty Martin Weibull var en personlighet, till hvilken det i dessa utjämnings dagar ej gifves många likar, han var därtill som prosastilist en af vår litteraturs yppersta, och på tribunen var det honom i hög grad förunnadt att hålla sitt auditorium fången under trollmakten af sitt ord.

LABYRINTEN.

JAG IRRAT nyss i kvalens labyrint,
där än ej halv en Ariadnefint.
Dess förgård var oas vid näktarns ström,
där mannen drömde — om sin ungdomsdröm.

Jag följde strömmen som i forna da'r,
då sorglöshetens kraft fanns ännu kvar.
Men plötsligt föll en port igen om mig:
och så jag stod på labyrintens stig...

En eld ock plötsligt blef i blodet väckt;
men lågan var med själfva mörkret släkt
och spridde kring sig rusets yra natt
och genom skumma rummen dref mig matt.

Jag irrade så bort från hvalf till hvalf,
som slöto än blott mörkrets fasa half
och lystes upp i villsam lika skick
af bågarglans och ögons hela blick.

Se'n vardt allt idel natt och ödslighet.
Och gränslöst kvald jag nu blott gränser vet,
där alla vägar slingra utan slut,
men ingen för ur labyrinten ut.

Jag löpte löftens väg och läkdoms gång,
förbannelsernas stig jag genomsprång,
och förebräelsernas led jag smög;
men ack — hvarenda om en utgång ljög.

Alltjämt förtviflan så mig inneslöt,
och ingen ljusning genom mörkret bröt.
På knä jag dignar, fast till hopplös bön
— då göra knäppta händer sällsamt rön.

Goss-kavajer
&
Flick-kavaj-koffor
i största urval
hos
M. BENDIX
16 Regeringsgatan 16
och
5 Sturegatan 5.

Ett hvalf så lågt, att de ej märkt det förr,
vid deras matta fall slår upp sin dörr,
och ljusa minnen strömma mig emot,
som dämpa genast hemska rösters hot.

För hvarje ljusbild, som min själ förnam,
kröp jag på knä i hvalfvet längre fram.
Det bilder var från trygga barnada'r,
då Eden än i hjärtat bodde kvar;

då än en far — med Zebaoth till namn —
mig ständigt slöt förlåtande i famn,
och då hvar sabbat jag fann vägen lätt
till vise pillen ifrån Nazaret.

Och se — helt plötsligt mörkret från mig vek,
och fri jag stod från labyrintens svek...
Du trogna Ljus, som halv från villsam stig,
nu aldrig, aldrig vill jag lämna Dig!

HARALD JACOBSON.

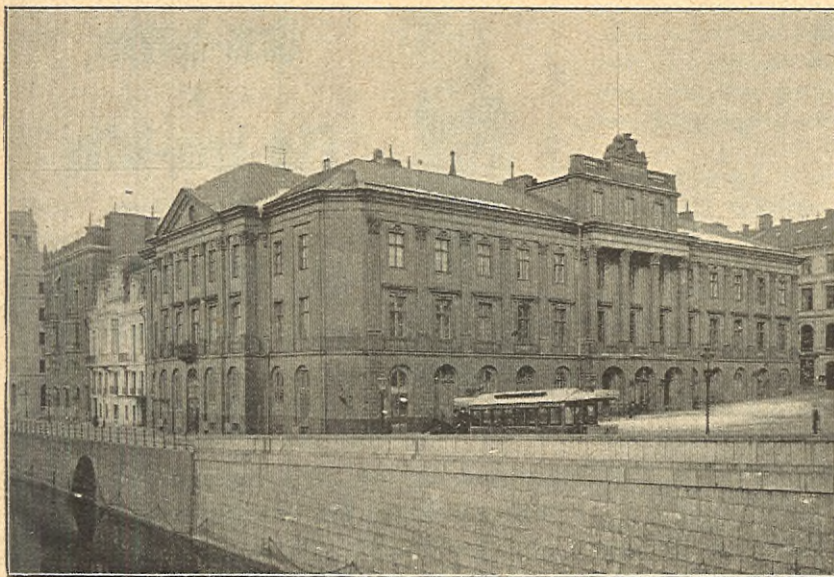
KVINNLIGA YRKESINSPEKTÖRER.

HR A. HEDIN har i riksdagen väckt en motion, i hvilken hemställes, att riksdagen måtte hos k. m:t anhålla, att k. m:t ville låta genom därtill förordnade personer, såväl kvinnor som män, undersöka, vid hvilka industriella företag kvinnlig inspektion är behöflig, huru denna bör anordnas för att motsvara sitt ändamål, hvilka kompetensvillkor sökande till inspektionsbefattning bör uppfylla, samt att k. m:t därefter till riksdagen afläta den framställning, som undersökningen kan föranleda.

ARFFURSTENS PALATS. AF GEORG NORDENSVAN.

BLAND DE NYASTE stockholmsnyheterna är förslaget, att »palait» skall säljas till bankdirektör Wallenberg. Tidningarnas redogörelser för frågan gäfvö intryck af, att den redan var så beslutet, som den kunde vara, innan riksdagens medgifvande begärdes och erhöi. Man blef förberedd på, att det gamla »palait» snart nog skulle få inordnas i »det Stockholm som går», det historiska och monumentala Stockholm, för hvilket det hvarken finns plats eller finns någon pietet att tala om i vårt moderna samhälle.

Den som har någon känsla för det historiskt och konstnärligt värdefulla, vi äga af stockholmsarkitektur, blef fylld af harm vid denna nyhet. Man var gärna hågad att medgifva, att »palait» ej passar på dess plats nu mera, sedan dess vackra motstycke, den gustavianska operan, refs ner. Midt emot

ARFFURSTENS PALATS. A. BLOMBERG FOTO.

den klumpiga låda, som innesluter finanskonsortiets opera, passar verkligen ej en allvarligt enkel och aristokratisk gammal byggnad från en tid, så olik den nuvarande — där behöfs något modernt braskande och stortätligt anspråksfullt, ett bankpalats till alla de andra, som redan trängas på alla tidsenliga gator i vår nya hufvudstad. Och Stockholms omgestaltande har i själfva verket redan tagit så brutala former, så att det har föga att betyda, om en af de gamla monumentala byggnaderna mer eller mindre försvinner. I alla händelser borde likväl de, som makten hafva, se till, att platsen — en af de allra bästa byggnadsplatser, som finnas i hufvudstaden — blir på ett värdigt sätt bebyggd, och detta kan väl knappast ske på annat sätt, än att staten eller i nödfall Stockholms stad blir dess ägare. Röster i den riktningen ha också låtit sig höra, och vi få hoppas, att frågan ej är så definitivt afgjord, som det såg ut i förstone.*

*

Ett par anteckningar om palatsets historia torde intressera nu, då dess lif synes hotadt.

Gustaf Adolfs torg — Normalmstorg eller Malmtorget, som det i gamla tiden kallades — var äfven på 1700-talet tämligen ojämnt. Marken sluttade skarpt nedåt strömmen, ett par gånger blef den utfylld och jämnad. När grunden lades till Gustaf Adolfs staty, fann man 16 fot under torgets dåvarande yta en murad spisel samt delar af pålverk. Torget hade ända till 1663 varit användt som af-rättsplats, senare var det salutorg för landtmannaprodukter. I början af Gustaf den tredjes tid stod framme på torget en corps de gardesbyggnad och ett spruthus, vid stranden låg en blötfiskbod och utanför i strömmen en kvarn. De båda broarna öfver till Helgeandsholmen voro byggda på pålar och motsvarade alls ej vår tids fordringar.

Öster och väster om torget lågo de la Gardieska, f. d. Lillieska, och Grilliska, f. d. Torstensonska husen i hörnen af Arsenal- och Fredsgatorna. Hvardera huset hade sin stora gård, omgifven af uthusbyggnader och murar, ner till strömmen. Det var gamla tiders sätt att bygga. Strandytor ingingo ej i dessa tiders behof, tvärtom vände husen i regel fränsidan åt sjön. Åt den sidan hade de sina tvättstugor, tvättbrygga och brygga för skutor, som försågo dem med varor, och

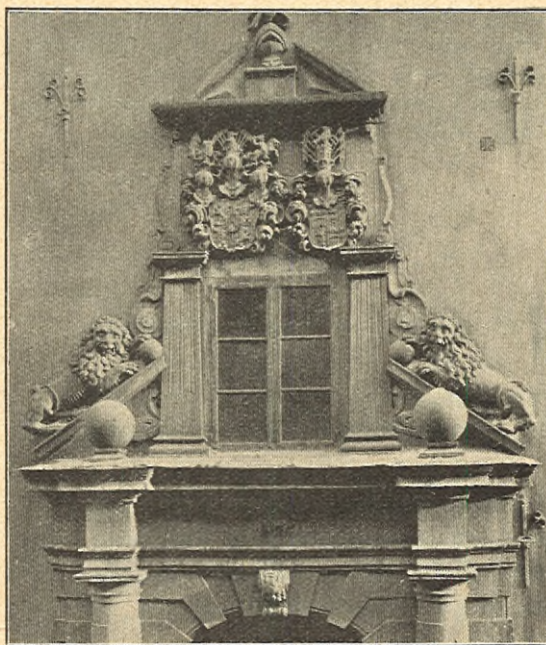
* Som bekant ha nu senare i båda kamrarne väckts motioner om statsinköp af palatset.

Reds anm.

magasiner för dessa varor, om de ej rymdes på husets rymliga vindar.

Torstensonska huset hade ägts af Lennart Torstenson, hade efter riksrådet Anders Torstensons död kommit i kronans ägo och tjänat som boställe för öfverståthållaren och lokal för slottskansliet, kom sedan åter i Torstensonska familjens händer, såldes år 1704 till direktör Clas Grill och köptes af dennes arvinge, en grosshandlare Peil, af prinsessan Sofia Albertina år 1782 för en summa af 40,000 riksdaler.

En teckning från 1700-talet (i riksantikvaren Hildebrands ägo) visar Torstensonska husets utseende från strömmen sedt. Den enkla grå fasaden har sin enda prydnad i

PORTALEN MOT FREDSGATAN MED TORSTENSONSKA OCH DE LA GARDIESKA VAPNEN.

portalen samt i en hög frontespis. Det höga, branta taket avslutas utåt torget med en liknande gavvel. Gården är för tillfället mycket skräpig, flyglarna mestadels nedrifna — teckningen är säkert gjord, då ombyggnadsarbetet redan var satt i gång på 1780-talet, då det nya palatset med fasad åt torget tillkom och det gamla huset sammanbyggdes med detta.

Den 20 maj 1775 hade Gustaf den tredje godkänt den af Adelerantz uppgjorda planen till torgets ordnande med Gustaf Adolfs staty i dess midt och det nya operahuset uteder dess östra sida. På den motsvarande tomten hade det — enligt ett yttrande af Gjörwell i ett bref från 1782 — varit konungens afsikt att bygga ett museum, och för detta ändamål var platsen onekligen förträffligt ägnad. Det gick emellertid med denna plan som med så många andra af snillekonungens mer och mindre goda afsikter i byggnadsväg, den resulterade i ett luftslott, och det kungliga museum, som borde fått sitt stadigvarande residens här vid hufvudstadens lifligaste plats, blef i stället inhyst i en flygel af kungliga slottet åt Logården.

Emellertid inköptes det Grilliska huset år

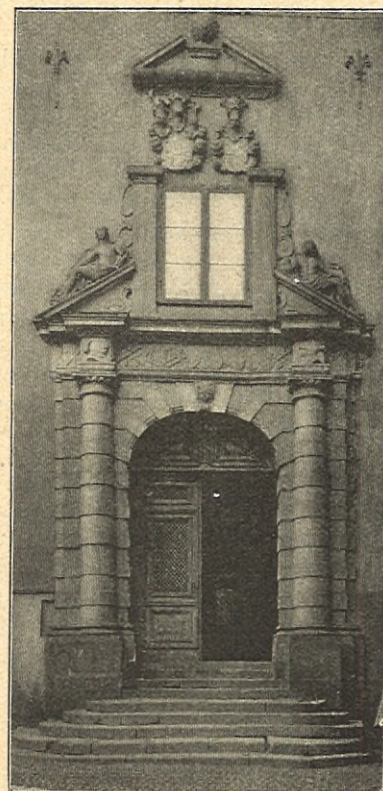
1782 på hösten af prinsessan Sofia Albertina, som dittills bott på Fredrikshof — det äfvenledes nu rifna Fredrikshof — och som en tid funderat på att åt sig inreda det Bååtska palatset (nuvarande Frimurarlogen), hvilket tillhörde henne. Det var i parentes sagdt, medan prinsessan hade sin flyttning till Blasieholmen i sinnet, som hon midt emot palatset lät bygga det fula stallet, som ännu står där och skräpar. Nu öfvergaf hon Blasieholmsplanerna och inflyttade i sitt nya residens, »Prinsessans palats», som det länge kallades.

Nybygget leddes af arkitekten Erik Palmstedt, som gjorde fasaden till en trogen kopia efter operans fasad, byggd af Adelerantz. Det gamla huset miste sitt höga tegeltak och sina gaflar, men blef för öfrigt till det yttre oförändradt. De båda portalerna stå fortfarande orörda, den ena åt gården, den andra åt Fredsgatan, enkla och kraftiga typiska barockportaler med lejon, bomber och vapensköldar, Lennart Torstensons och hans gemål Beata de la Gardies vapen. Den gyllene inskrift »Sophia Albertina Aedificavit» som läses på fasadens frontespis utåt Gustaf Adolfs torg, ditsattes ej förr än 1857.

Som bekant testamenterade prinsessan byggnaden till den af arffurstarne, som näst efter kronprinsen ägde rätt till kronan, och, om ingen arffurste funnes att tillgå, till den äldsta kungliga prinsessa, som vore ogift. Själaf bodde hon där till sin död. Det var där, Magdalena Rudenschöld blef på ett mycket brutalt sätt häktad en natt 1794 och afförd till fängelset. Efter prinsessans död blef prins Gustaf och efter hans död 1852 vår nuvarande konung palatsets ägare. »Prins Oskars palats» kallades det sedan en lång tid framåt. Ända till 1873 beboddes palatset af Oscar II med gemål. Sedan stod det tomt, till dess prinsarne Carl och Eugen inflyttade i våningen två trappor upp, där nu den förre bor med sin prinsessa, medan prins Eugen flyttade till våningen en trappa upp åt strömmen till. Rummen i stora våningen en trappa upp ha rätt mycket kvar af den gustavianska karaktären. De ha ibland varit upplättna till utställningar eller bazarer af mera distingerad art. Det förtjänar och ihågkommas, att Konstföreningen, då den bildades år 1832, fick sin första utställningslokal i palatset, och att Stockholmsutställningen 1897 där hade sin byrå.

*

»Palait» tillhör ej hufvudstadens mest betydande byggnadsminnen, men det har sin gifna plats i stadens hjärtpunkts fyssionomi. Och om det skall rifvas, så må vi ha rätt att hoppas, att på dess plats må stå upp något annat än ett affärshus.

PORTALEN ÅT GÅRDEN.

ANDERS DE WAHL.

KLÄDLOGEVISITER UNDER MELLANAKTERNA.

IV.

SVENSKA TEATERN. FÖRSTA SERIEN.

ETT BESÖK i *Anders de Wahls* klädloge en afton, då han maskerar sig för någon af sina många roller — det skulle ni säkert inte ha något emot, ärade läsarinnor och talrika beundrarinnor af den unge skådespelarens expressiva konst. Eder blygsamhet torde må-

hända förbjuda er att så där utan vidare stiga på in till en ung herre i deshabillé; men ni kan vara fullkomligt lugn: Anders de Wahl, som är själfva ridderligheten mot damerna, liknar i sin hvita blus en ung munk, den där bereder sig till offertjänst, och hans konversation kommer alldeles gifvet att intressera er, ty han är spirituellt ej blott på scenen, när han bär fram andras tankar, utan äfven i privatlivet, då han är sig själf och för sin egen talan.

Fröken *Anna Rustans* talang som komisk karaktärsskådespelerska är oomtvistlig. Den har hufvudsakligen utvecklats under de senaste 12 åren. När hon var ung — pardon! — yngre än nu, tjusades man af hennes bländande apparition; nu är det hennes uppgift att skapa humoristiska gummtyper, åt hvilka vi hjärtligt le.

Hvem minnes ej med sympati den kärn-

ASTRID OCH MARGIT TORSSELL.

friske kammarherren, f. d. sjöbjörnen, i »Paul Lange och Tora Parsberg»? Det var en af hr *Bror Olssons* många förträffligt spelade roller. Denne konstnär söker städse nå till botten af karaktären, på samma gång som han ger figuren med en omsorgsfull yttre ciselering.

I fröknarna *A.* och *M. Torsell*, döttrar af den på sin tid som operasångerska högt uppburna fru *Olefine Moe-Torsell*, möta vi ett par ingénuer, som redan gifvit så vackra löften, att man har all anledning vänta sig mycket af dem som skådespelerskor.

Om det skulle uppstå en skönhetstävling mellan våra aktriser, komme förvisso fröken *Olga Andersson* att med glans eröfra sig ett första pris. Hon är bokstafligen en prydnad för scenen, och förunnas det åskådaren nöjet att se henne i ramen af en vacker rumsinteriör, kan man näppeligen behöfva mera ögonfägnad på en och samma afton.

ANNA RUSTAN.

OSCAR ELIASON.

Där hr *Oscar Eliason* sitter bredaxlad och prydd med ett ståtligt helskägg, representerar han den hederlige och hetlefrade slottsherren *Raymond de Gourgiran* i *Paul Hervieus* skådespel »Gåtan», denne robuste landtjunktartyp, som älskar sitt hem och sina jaktmarker och för hvilken den äreförgätna hustrun är likt ett samhällsfarligt djur, som utan betänkande bör dödas.

Som skådespelare är hr *E.* i besittning af en mindre vanlig mångsidighet: fars, komedi och sorgespel. — på alla dessa områden är

GUNNAR KLINTBERG.

BROR OLSSON.

OLGA ANDERSSON.

OSCAR JOHANSSON.

han hemmastadd och skapar liffulla, verklig-hetstrogna typer, som dröja i minnet.

Den fina damen i den med hästskomönster prydda klädningen är hr *Gunnar Klüntberg* som lörd Bobberly i »Charleys tant», i hvilken roll hr K. ådagalade mycket godt humör, något som för öfrigt aldrig brustit honom i de olika lustspelsroller han utfört.

Hr *Oscar Johansson*, som i förstone tillhörde vår främsta lyriska scen, där hans vårdade sångröst och betydande dramatiska begåfning genast från början gjorde honom populär, är nu som dramatisk artist flitigt med i reper-toaren och presterar på detta område stundom ypperliga saker.

TANT MARIANNE-SOPHIE. SKISS FÖR IDUN AF MARI MIHI.

FORTS. O. SLUT FR. FÖREG. N.R.

HELST HÖLL jag förstas tant Marianne-Sophie sällskap.

Jag måste se hennes taflor och hennes pendyler, autograferna och den ryktbara Joksholmsserviisen. Hon visade mig sitt Meissen med de tvänne korsade svärden och sina Sevresfat, hvilka bländande bleu de roi aldrig kunnat åstadkommas på denna sidan om den stora revolutionen. Ost-indiska kremkoppar, genomskinliga som glasfluss och bräckliga som flickvänskap, samt väldiga vaser med femtonvridna afgudabilder, formade af leran vid Hoang-Hos stränder, stodo staplade på hyllor och skåp.

Porträttsamlingen var mycket rikhaltig, ehuru förmodligen ästetiskt värdelös, ty Joksholms-herrarna hade nog aldrig haft något obytt med l'art pour l'art.

De stodo där nyrakade och helgdagsleende i frack och vasen — men hvarför hade man ej framställt dem i deras rätta skrud med den gröna jaktrocken nött öfver axeln af hössremmen och stöflarna smorda med åkrarnas blå-lera? Gemälerna sutto med familjejuvelerna på hals och armar samt med Chateaubriands Atala eller Stagnelii Cydippe i hand. Lyckligare hade väl varit, om artisten låtit dem intressera sig för dansprogrammet vid tjugu år, småttingen vid trettio och stickstrumpan vid fyratio.

Ty då hade man nog fått fram en hel del mera af dem själfva, de förståndiga förtroller-skorna, som dansade och märkte handdukar och gifte sig. Men det hölls strängt på att de skulle till eftervärlden i gala. Såsom man nu såg dem sade de endast att de en gång lefvat — på dem själfva blef man lika klok som på de initialer och krumelurer deras lillfingerdianter ritat här och hvar på fönstren i lyc-kans eller långtans eller afskedets stunder.

Les vitreaux et les murailles
Sont le papier des canailles.

Där funnos högkragade, djärfva herrsilhuetter och långhalsade leende damprofiler i mängd —

Fördelaktig lifförsäkring för kvinnor.

Lifförsäkrings-Aktiebolaget
De Förenade.
Stockholm.

Stiftadt af bolagen *Skandia, Svea, Thule, Victoria* och *Skåne.*

Lifförsäkring utan läkareundersökning!

Delaktighet i bolagets öfverskott!

Premiebefrielse vid oförmåga till arbete!

Särskilda dödlighetstabeller äro upprättade för kvinnor, hvarigen premierna kunnat sättas lägre än för män.

Formulär till ansökningshandlingar samt prospekt tillhandahållas af agenter och ombud samt efter rekvirition från denna tidnings expedition.

men af tant Marianne-Sophie själf fanns där endast ett porträtt, måladt af Maria Röhl. Det föreställde henne, sedigt sittande vid sybågen, iförd trettioalets småflickors dräkt med sjänk-ärmar — måtte väl vara rätt stafvad — rips-kjol, mamelucker och satinskor med korsade vristband.

»Jo, du, så såg man ut vid nio års ålder. Det är tråkigt för dig att det inte finnes något porträtt af mig tio år senare, ty då ansågs jag fort désirable!»

»Och hufvudstadens ungherrar voro naturligtvis hopplost betagna?»

»Hufvudstaden — åh, bevara mig, barn — jag skulle ha frusit ihjäl på en enda säsong. — Ser du, dessa världsmänniskor — jag vet inte riktigt hur jag skall uttrycka mig, men jag är glad, att jag inte är såsom en af dem. På det hela tagit har jag alltid sympatiserat en smula med den rättfärdiga fariseén.»

»För resten», tillade hon, »för resten skola inte herrgårdsbarn ge sig för långt utom knutarna, ty då få de känna att det blåser kallt. — De varma, vänliga stämmorna ha tystnat, brasan på härden lockar inte längre och armarna, som öppnades till famntag, hänga slappa vid sidorna. Förr fanns det både vivörer och helgon — nu har man inte råd med någöndera. — Förstår du mig?»

»Tant menar, att man degraderat dem till grilljannar eller moralpredikanter.»

»Ja, ungefär så, tror jag. — Ack, du lugna och goda gamla tid, att du ännu en gång kunde vända åter till oss!»

»Och var då den gamla tiden verkligen också så god?»

»Den gamla tiden var en gladare tid än denna. Därför var den också en bättre tid.»

Och det skimrade till i hennes urblekta blå ögon.

En morgon fick hon se, att en af de stora rutorna i rumsträdgården blifvit sönderslagen. Tant Marianne-Sophie blef alldeles utom sig. Där kunde ju komma in både humlor och getingar — ja, hvem vet, riktiga bålgetingar. Hon anförtrodde mig att det bara behöfdes tre bålgetingar för att taga lifvet af en fullvuxen människa. Och jag är öfvertygad om, att en enda skulle skrämt ihjäl henne på fläcken.

Hon ringde med nervös häftighet.

»Hvem har slagit sönder fönstret — seså, be-känn genast, mamsell!»

»Det är visst rättarens Putte, som varit fram-me. Han brukar stryka omkring i trädgården med sin pilbåge, har jag sett.»

»Är det Putte — är det lilla Putte! Ja, det kunde jag väl också ha gissat, jag dumma gamla människa. Då skall du hälsa honom från mig och bedja honom blifva en duktig skytt. Ett rike, hvars söner träffa lika bra som de sikta, är en stormakt.»

Sedan tillade hon med en blick, som jag ej då förstod, men hvars innebörd flere år senare blef mig uppenbar:

»Kom ihåg det, Arvid, att du aldrig får vred-gas på ett litet barn. Det är nästan värre än att slå en hund.»

Och en annan gång återkom hon till samma ämne, då hon sade:

»Jag har ofta tänkt på, huru tungt det ändå måste vara för sante Per att jämföra huru-dana vi voro, då han släppte oss hit och då vi komma igen. Ty han upphör nog ändå aldrig riktigt att hoppas på oss — annars vore det ju egentligen ingen mening med det hela. Då han skildes från oss, hade vi ingen vank; endast svagheten var vårt lyte. Vi voro klar-ögda och rosiga, vi hade möjligheten att varda hjältar eller martyrer.

»Men huru får han oss inte tillbaka med härdade och hårda hjärtan, med fårade pannor och misstänksamma blickar. Paradisets maning

har drunknat i larmet ända till sista stafvel-sen, och de, som kämpat sig igenom och be-hållit barnasinnets, äro lätt räknade, alltför lätt. Hur måste då inte himmelrikets dörravårdare bedrövas i sitt hjärta och klaga: Ack, ack, huru människorna ändå kunna ställa till sig under de korta dagar vi låta dem knyta not eller bära hermelin.»

Men mina Joksholmsveckor gled o märkligt undan, jag måste ut i verkligheten igen, och så kom då dagen för min afresa. Vid fru-kosten såg jag ej till tant Marianne-Sophie. Då jag frågade efter henne, lämnade man mig ett bref, så lydande:

»Till mina andra principer räknar jag äfven den att undvika frivilliga afsked. Därför får du inte se mig mera denna gång.

Du går ut i världen nu. Och där skall du småningom komma underfund med de många genvägarna, på hvilka människor trassla sig fram till rykte och rikedom — hvar och en för sig utan tanke på den andra. Ty de, som sträfva mot samma mål, kunna ju aldrig någon-sin mötas. De kunna på sin höjd springa om hvarandra.

Men vare sig ditt öde blir att tömma den timliga besvikenhetens beska malört eller plocka de blå bären på Lycksalighetens ö, så skola dina vägar dock aldrig mer föra dig till en plats sådan som denna, där man för fulla segel lugnt seglar i kvaf.

Au revoir sans adieu!

Tant Marianne-Sophie.»

*

Det, som jag nu kommer att berätta, hände sig en februarinatt på fjärde året efter mitt be-sök på Joksholm. Gubben Rossing dog redan vid jultiden första året därefter.

Tant Marianne-Sophie brukade skämta med att hon var en gammal nattuggla. Sällan kom hon i säng, förrän framemot tvåtiden, utan brukade sitta och dricka vaniljté och knapra på biscuits, medan hon läste någon af sina franska romaner. Ofta har jag i tankarna sett den lilla gumman sitta där och vända bladen mellan de tvänne ljusen — lampor tälde hon nu inte — medan de tjugunio pendylerna pickade i korus och Fredrika Dorotea Vilhelmina tankspridit smålog på väggen.

Och denna februarinatt var det på samma sätt. Men strax efter klockan half ett for hon hastigt upp och stirrade med vidöppna ögon mot fönstret. Ty rufan hade blifvit intryckt, och ett lurfvigt karl-hufvud sträcktes in.

Tant Marianne-Sophie stod ett ögonblick mål-lös. Så kastade hon sig tillbaka i stolen med ett klingande gapskratt.

»Bästa Greberg,» ropade hon med häjdlös munterhet, ty hon hade känt igen en af gårds-drängarna, »bästa Greberg, han har tagit sig för mycket till bästa och därför har han gått vilse — den, som han söker bor nog i köks-flygeln — —»

Men drängen lät för ingen del afspisa sig, han, utan lyfte behändigt af fönsterhakarna och klef in i rummet så lång han var. Nu först såg tant Marianne-Sophie att karlen skälfde i hvarje lem och hon hörde rop och röster från gården.

Så upplät Greberg sin mun:

»Fröken... fröken... Joksholm brinner...»

Tant Marianne-Sophie bleknade hastigt och hennes ögon blefvo mycket stora. Så kastade hon hufvudet tillbaka såsom hennes vana var, gick fram till sin secretaire, öppnade den och tog fram en brefbunt och ett miniatyrporträtt.

Hon vägde dem i handen ett ögonblick. Sedan lade hon dem tillbaka i lådan, sakta sä-gande:

»Nej, hvarför så... farväl, farväl... jag kom-mer snart... själf...»

Därpå vände hon sig till Greberg, hvilken stod där alldeles utom sig, fastspikad på golfvet: »Eh bien, nu skall du bära mig ned.»

Han lyfte henne lätt på sina starka armar och klättrade försiktigt ned på stegen, som han ställt upp vid det inslagna fönstret.

Alla människor voro samlade på gårdsplanen, sysselsatta med släckningen. Det var dock tydligt att allt i den vägen var förgäfvets. Elden hade redan fått fast fot.

Den hade börjat i köket och nästan omedelbart gjort sig till härskare. Den fräste och slingrade sig kring hela huset. Rutorna sprungo oupphörligt, och genom de stora fönstren i salen kunde man för sista gången se de goda gamla herrarna och fruarna på Joksholm skåda ut öfver fädernegården, tills röken slog upp och kväfde dem.

Men rättarens hustru rullade sig i konvulsioner i snön.

»Hvad går åt människan?» sporde tant Marianne-Sophie.

»Hon har minsta barnet därinne kvar.»

»Ett barn, ett stackars litet barn, o Gud!»

Och tant Marianne-Sophie strök sig öfver pannan.

»Det är för sent att rädda det.» fortsatte befallningsman. »Ingen vågar sig dit in.»

»Det är inte sant,» sade tant Marianne-Sophie, »jag vågar.»

Så befallde hon mannen med sprutan att genomdränka hennes kläder.

Men karlen bara gapade.

»Lyd,» sade tant Marianne-Sophie. — Och han kände igen gamle brukspatronens härskarestämman, sådan han mindes den från barndomen.

Då riktade han den grofva strålen emot henne. Den var så kraftig, att hon vacklade ett par steg och så när fallit omkull. Sedan gick hon hastigt emot det brinnande huset. På tröskeln stannade hon ett ögonblick och såg sig tillbaka. Hennes blickar smekte för sista, för allra sista gången den aflöfvade gamla parken, där hon svärmat vid sjutton år. Sedan försvann hon.

Vid detta blefvo alla människor mycket stilla. Han med sprutan lät vattnet rinna hvar det ville. Men barnets moder reste sig på knä och stirrade med glödande blickar och framsträckta händer mot elden.

Det dröjde en sekund, det dröjde tio, det dröjde en half minut, det dröjde en. Men ingen människa kom tillbaka ur huset.

»Hon har burit min hustru till dopet,» sade trädgårdsmästaren, befallde sin själ i Guds hand och sprang in i lågorna.

Redan i förstugan, dit elden ej ännu nått, fann han sin matmoder. På ena armen bar hon det gråtande barnet och med den andra famlade hon utefter väggarna.

»Gud i himlen, kom hit fröken, kom hit till dörren vet jag! Taket kan ju störta när som helst. — Hvarför kommer fröken inte!»

»Därför att jag inte längre kan se hvar utgången finns.»

»Inte längre se utgången?»

»Nej, det kan jag inte. Jag är blind. En eldslåga sköt fram öfver vaggan och bländade mig just som jag fått barnet på armen.»

Men när hon kom ut, störtade modern emot dem.

»Ditt barn... nåja — det är ju så...»

Och hon lämnade barnet åter till dess moder. Det är detta jag aldrig kunnat förstå hos tant Marianne-Sophie.

Men då hon lämnat det ifrån sig, barnet som hon återskänkt till lifvet, gick kraften ifrån henne. Hon sjönk i de kringståendes armar och man förde henne in i rättarestugan, medan sandpåsarna värmdes till släden, som skulle föra henne till prostinnan på Skälboö.

Därinne i stugan väckte man henne snart till medvetande, och när man sagt att släden stod förspänd, reste hon sig strax och bad att få blifva förd ditut. Hon var så trött, så trött och längtade efter att få blifva ensam.

Men vid slädens fotsteg vände hon sig om och talade till folket på Joksholm.

»Gråten ej, käre vänner,» sade hon. »Här är intet lif spillt, och huset som brunnit, var mitt hus och icke edert. Men prisen Gud för att han i sin stora nåd tagit min syn ifrån mig på det att jag ej måtte få se min fädernegård i aska.»

Så slöts släddörren efter henne.

Det var så varmt och godt och mjukt därinne i släden, alldeles som i ett fågelbo. Den skälfvande svedan i hennes förbrända ögon domnade bort och hennes huvud sjönk ned mot bröstet. Tant Marianne-Sophie slunrade in och drömde.

Och hon drömde sig igenom den långa vintern, bort till sommaren.

Men aldrig var det Joksholms stackars lilla leksakssommar, inklämd mellan den kalla våren och den mörka hösten. Nej, det var palmsus och klockringning och sång af näktergalar. Där fanns sol, som värmdes, utan att bränna, där funnos träd, som skyggade, utan att kyla.

Och se, o nej, men se, där kommo de ju! Där kommo alla hon älskat och hatat i lifvet. Och alla voro de unga och lyckliga; i händerna buro de blommor, blå blommor, som aldrig vissnade, och på deras läppar lekte ett leende, som aldrig dog.

De nickade god dag och talade henne till. Somliga sade: Minns du? Men andra sade: Förlåt!

Och hon sträckte armarna uppåt och drog ett djupt andedrag såsom då man vaknar — så brast hon i gråt. Tårarna strömmade från hennes ögon, och hon grät sig fri från en hel lefnad. Men vid det hon så förde händerna mot ansiktet, märkte hon att de voro utan ryckor och att hennes kinder voro runda och duniga. Och hon undrade ej däröfver, ty hon visste ju, att det måste vara så nu. Hur kunde det väl vara annorlunda.

Och hon vandrade den ljusnande vägen framåt, vandrade genom palmsus och klockringning och sång af näktergalar, vandrande sida om sida med dem hon älskat högt och hatat bitert i lifvet.

Men där hade sändts ett ridande bud till Skälboö, hvilket skulle säga att Joksholm brunnit och att den goda prostinnan finge bereda sig på att taga emot sin barndomsvän.

Tant Marianne-Sophie hade inte varit i prästgården på många, många år, så att där blef stor uppståndelse. Hela huset väcktes, elden tändes i spisel, kaffekvarnen slamrade på köksbordet och öfverdragen togos från salongstolarna.

Och vid half sextiden denna svarta februari-morgon stannade släden från Joksholm framför trappan på Skälboö, där den goda prostinnan stod med alla sina pigor och väntade sin kära gäst.

Så hjälptes de åt att bära in tant Marianne-Sophie och lade henne sakt ned på hennes säng. Händerna, de små hvita händerna, lades i kors öfver bröstet och en myrtenkvist stacks mellan fingrarna.

»Sen I,» hviskade prostinnan och sköt en psalmbok under hennes huvudkudde, »sen I det där draget öfver munnen, det där draget af visshet, hvilket de alla få, som ärligen vandrat. Den sista tanke de tänka trycker det på deras läppar. Och det säger: Nu vet jag allt!»

A. B. MAX SACHS STOCKHOLM

Guldmedalj
Stockholm 1897.

Guldmedalj
Paris 1900.

NYHET!

Salongsmöbel — Prinsessans modell — finpolerad mörk mahogny — äkta bronsbeslag — klädd med prima halvesiden — bestående af: **1 Soffa, 2 Fåtöljer, 4 Stolar, 2 Taburetter** samt **1 Salongsbord**. Komplet **725 Kr.**

Förfrågningar besvaras omgående.

FRÅN HÄSTUTSTÄLLNINGEN.

MAN KAN ANSE den ärligen återkommande hästutställningen såsom premiären af vårsäsongsens nöjen. Till den skola damernas värtoiletter vara i ordning och alla ekipager vara uppstade. Utställningarna omfattas ock med ett synnerligen stort intresse af hufvudstadens — ja, man kan säga hela landets — hästkännare, hästvänner och den stora allmänheten, så att den stora cirkussalongen vid de olika uppvisningarna var fullsatt från golf till tak. Dessutom såg man på söndagsmiddag, då ekipagera uppvisades på Djurgårdsslätten, många tusen personer samlade omkring den inhägnade platsen.

Bland de många vackra hästarna, som voro utställda, hafva vi nöjet presentera Aramis och Snar. Den förra, född och uppfödd hos löjtnant E. Spånberg å Norrahammar i Jönköpings län, hedrades med h. k. h. kronprinsens hederspris till utställningens bästa remont. Aramis fader var den kända fullblodshingsten Porunba och moder ett ostpreussiskt sto Mazurka. Snar åter är från godsägaren E. Abramsons ardennerstuteri å Hagelsberga i Västmanland. En koloss, som väger 750 kgr och kan draga sitt lass lika bra som två vanliga hästar.

På de senare åren hafva ekipagera i hufvudstaden undergått en märkbar förändring till det bättre, och ser man numera rätt många eleganta och korrekta ekipager, som tillhöra privatpersoner. Bland dem, som visades vid hästutställningen, intaga hofstallmästar E. Sagers land å med de bruna carrossiererna hedersplatsen. Efter mönster från kontinentens storstäder börjar man äfven här få se rätt många enbetsekipager af olika slag. Här visa vi några olika typer. Ryttmästare C. G. v. Platens är en fullt korrekt kupé, tillverkad i London, dragen af en elegant fux. Prinsess Carten, körd af sin ägarinna grefvinna Blanche Bonde, är i minsta detalj »chic» och kan mången kusk hafva lärdomar af att se huru den köres. Synnerligen moderna äro Dogcarts, och är löjtnanten frih. F. F:son Wredes af en god typ. Hästen för densamma är som det hela fullt i stil. Från Göteborg visade hr N. Hammarberg ett synnerligen nätt pönyekipage, en smidig, lätt amerikansk vagn med ett par små energiska gotlandshästar.

Att märka är äfven den lätta Victorian, efter Wiener-modell tillverkad af sadelmakare Palmgren i Stockholm för att vid hästutställningen visa en lättgående vagn att anspännas inkörd ridhäst.

Snart börja de nya omnibusarna sin verksamhet och framvisades de för den kritiska publiken vid utställningen. De voro betydligt lättare än sina föregångare och sågo kontinentala ut. Med mycket intresse togos sjuktransportvagnarna, tillhöriga Drottning Sofias förening, i betraktande. De sågo ut att vara fullt praktiska och voro väl inredda för sitt ändamål. Slutligen hafva vi att framvisa en mjölktransportvagn från Stockholms närhet, och var »gumman» den enda, som vid uppvisningen hälsades med applåder.

Från cirkus skulle nog mycket varit värdt att afbildas, men få vi nöja oss med bilden af damkadrillens damer, fröknarna Lizzie Stjerneblad, Märtha Lundström, doktorinnan Greta Seth, fröknarna Hildur Sjöström, Hilma Åkerhjelm, Märtha Liberg, Agnes Hök, Charlotte Bennet och Signhild Sibenius, som alla, liksom öfriga damer, ställt sig på ett sätt, som visade, att de vore hemmastadda i sadeln och hade sina hästar under lydnad.

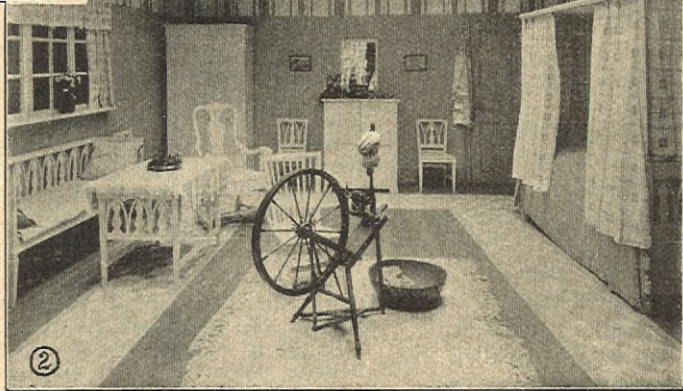
KAMRATEN, illustrerad tidning för Sveriges ungdom, är Nordens förnämsta och mest omtyckta ungdomsblad och kostar för helt år endast 3 kr.

NYHETER!

Vårpromenadtyger och Sommartyger nu inkomna uti
Brunkebergs Manufaktur-Magasin.

FRÅN FÖRENINGENS FÖR SVENSK HEMSLÖJD »SOMMARSTUGA». 1. HVAR DAGSRUMMET. 2. SÅNGKAMMAREN. A. BLOMBERG FOTO.

»SOMMARSTUGAN.»

FÖRENINGEN FÖR SVENSK hemslöjd har nyligen i sin lokal Biblioteksgatan 12 anordnat sin vårutställning, hvars hufvudnummer utgöres af en s. k. sommarstuga, en liten äktsvensk heminteriör, som visar, hur man af idel hemslöjd-alster kan på ett lika enkelt som prisbilligt och smakfullt sätt inrätta sin bostad.

Den nitiska föreningen förtjänar det största erkännande för sina stråfvanden att hos vårt svenska borgarfolk utrota den smakfördärfvande marknadsgrannlåt, som bär det insmickrande namnet »modernt möblemang» och saknar hvarje personligt och nationellt tycke, och i stället ge idéer till en bosättning, som skänker ögat den behagliga anblicken af typiskt svenska bohagsting, hvilka afspegla våra lynnen och vår natur.

Ett hems inredning utöfvar oftast sitt inflytande på individen och vice versa. En fadd stilblandning hos en bostads möbler röjer dess ägares brist på smak, på pietet och egenart — och kanske på sann hemkärelek. Ett möblemang, som urskillningslöst och med kosmopolitiskt vidtgående hopsamlats från östan och västan, är mestadels ramen kring existenser, för hvilka fäderneslandet liknar ett hotellrum, där de ligga öfver natten för att bekymmerslöst resa vidare nästa morgon, medan ett med personlig smak inrättadt hem och där det nationella lynnet kommer till synes, förråder människor, som med tusen fina trådar hänga fast vid den torfva, där de bo.

Däraf exempelvis de danska hemmens typiska prägel, i motsats till flertalet svenska, hvilka lika väl kunde ligga i Tyskland eller annorstädes som i Sverige.

Om Föreningen för svensk hemslöjd fortgår på den nu inslagna reformstråten — och det har man alla skäl att hoppas — skall densamma förvisso bli en verksam kraft bland de många här hemma, som på olika områden söka lära svenskarne att känna sig själfva.

Och efter denna lilla variant öfver temat vilja vi med några belysande ord beledsaga bilderna från sommarstugan.

Inträdet till densamma förmedlas af en veranda eller förstugubro, möblerad med soffa, bänk och olika stolar, alla målade i lackrödt. Ett antal af dessa möbler äro komponerade med ledning af gamla svenska allmogemotiv och utförda i Småland.

Hvardagsrummets väggar äro hållna i rödt och samtliga möbler målade i en djupblå färg. Nedanför det långsträckt fönstret med sina gardiner i blått och hvitt går en högyggad bänk, framför hvilken står matbordet (efter modell från Skansen), på väggen midt emot står en soffa med bord efter gamla allmogemotiv; skänkbordet i hörnet är komponerat med ledning af förebilder från 1600-talet, den höga Stjärnsundklockan midt emot är en

trogen kopia af ett gammalt exemplar af dessa ansedda ur.

Innanför detta rum ligger sängkammaren med väggar i blekgrönt, omgifna af en smal fris i blå, röd och hvit bomullsväf. Alla möbler äro målade i hvitt och bestå af himmelsäng, soffa med bord, två klädsåp, byrå, tvättställ och stolar, allt komponerat efter motiv från gamla svenska förebilder. Tyget till gardiner och sparlakan är efter mönster från Skansen, mattorna i blått och hvitt, Västgötamönster.

De flesta möbler äro komponerade af föreningens konstnärliga biträde, fröken Anna Wettergren, som äfven anordnat åtskilliga af väfnadsmönstren.

UR DAGSKRÖNIKAN.

SITT ÅTTIONDE LEFNADSÅR fyllde nyligen änkefru Mathilda Bundsen i Göteborg, hvars bild vi här nedan återgifva. På sin högtidsdag var den vördade äldringen föremål för mycken hyllning från när och fjärran.

Redan så långt tillbaka som år 1850 emottog fru Bundsen sin första »inackordering» och många äro de nu på olika verksamhetsfält placerade män, som med tacksamhet och glädje tänka tillbaka på de dagar under sin studietid, då de kunde få räkna sig till »tant Bundsens gossar». I den fint bildade kvinnans hus erfor den nu för första gången från hemmet varande ynglingen ej den saknad, som annars alltid åtföljer en sådan skilsmässa, och snart hade »tant Bundsen» genom sitt blida och älskliga väsen så förstått att vinna sin »gosse», att hon blef hans andra mor i detta ords allra bästa mening. Också blef fru Bundsen på sin födelsedag i år af sina kära gossar, hvars alla skilda lefnadsbanor hon med stort intresse följer, uppvaktad med bref och gratulationer i massa och skall det säkert glädja fru Bundsens många, kring hela landet spridda vänner att få höra, det alla dessa lyckönskningar träffade den vördnadsvärda äldringen vid full vigör och oförminskade själskrafter.

MATHILDA BUNDSSEN.

Som bevis på en otrolig energi och uppförande hängifvenhet från fru Bundsens sida kan nämnas, att då hennes man på senare tiden blott med yttersta svårighet kunde läsa, hon med stor rubrikstil själf afskref hela nya testamentet, som på sista tiden utgjorde hans käraste läsning och hvilket fortfarande det sålunda blef honom själf möjligt kunna tillgodogöra sig. Under hans sista lefnadsår försvagades synen än ytterligare och samtidigt af tog hörseln, hvarför fru Bundsen blott medelst känsel-fingerspråk kunde meddela sig med honom och lyckades det henne sålunda låta honom ännu få del af såväl smärre uppsatser som äfven de viktigaste dagshändelserna.

I lugn och ro framlever den värderade och afhållna gamla nu sina dagar. Ännu har hon ej helt öfvergifvit sina inackorderingar, utan åtnjuta den dag i dag fortfarande några utvalda förmånen och behaget af tant Bundsens älskliga värdneskap.

CAROLINA LINDGREN.

deras framgång i lifvet. Hennes pliktrogenhet, arbetsamhet och fryntlighet kunna stå som ett mönster. Vi behöfva knappast nämna, att hon sedan 25 år bär kongl. Patriotiska sällskapets medalj. — Vi hafva för Iduns ärade läsare velat meddela den gamlas porträtt och omtala hennes vackra lifsgärning, då det i våra dagar kan räknas som en stor sällsynthet att en familj får så länge behålla en tjänarinna hos sig.

A. L.—N.

KONSTNÄR OCH HANDTVERKARE. Här om dagen afled i Malmö den öfver hela landet för sina leveranser af ljuskronor till hundratals kyrkor bekanta fabrikören Frans Henrik Sjöström. Det fanns hos den bortgångne något af konsthandtverkaren från 1500-talet, från den tid, då det ej fanns någon skillnad mellan konstnärer och handtverkare.

Utgången ur en gammal aktad borgaresläkt började Sjöström tidigt arbeta i faderns yrke. Men unge Sjöström höjde snart handtverket till

F. H. SJÖSTRÖM.

konst. Det var icke den handtverksmässiga massproduktionen, utan det personliga skapandet och det egenartadt formköna, som han sökte i sitt arbete. Många af hans med stor konstskicklighet drifna metallsköldar, lampetter och kandelabrar funno vägen till konstläskarens hem och hans stilsfullt komponerade ljuskronor pryda en stor del af landets kyrkor. Själft arbetade han med ifver och brinnande intresse för den sak, som blifvit hans, både med ritstift och hammare, och erkännande vann han icke endast i en mängd skrivelser från kyrkherdar landet rundt, utan ock vid en mängd utställningar. Så t. ex. erhöill han vid Svenska slöjdföreningens i Stockholm senaste utställning af metallarbeten första priset.

Ett par unika arbeten af högt värde, färdiga kort före hans död, vittna om att hans konstskicklighet var stadd i fortgående utveckling. Ett af dessa arbeten, tvänne bronskandelabrar, med fyra figurer som fotställning, lär komma att, enligt den affidnes önskan, öfverlämnas till något museum.

Vår nyvaknade konstindustri behöfde sådana män som Frans Henrik Sjöström och därför är hans tidiga bortgång att beklaga. Han var vid sin död endast 43 år gammal.

RIMKRÖNIKA.

SÅNG DIG VIGDE in åt oss, april,
Suomis sång, den evigt, evigt unga.
Fastare så banden knutits till,
härligt gensvar fann du, finska tunga!

Broar slogos öfver havets våg,
hvita liksom Vintergatans saga.
Godt det är, när längtan bor i håg,
att de nya, vackra vägar taga.

Längtan, ja — I denna vårens tid
vakna tankarna ur vinterdvalan.
Världen ligger där så ljus och vid,
färdeminnen täljer för oss svalan.

Reslust, hvarför griper du oss så,
är det väl ett arf från vikingstider?
Svara, svara oss, du bölja blå,
som nu, lössläppt, ut mot glädjen glider!

BILDER FRÅN HÄSTUTSTÄLLNINGEN. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG. 1. »ARAMIS», KRONPRINSENS HEDERSPRIS SOM BÄSTA REMONT. 2. »SNAR», GROSSHANDLAR ALTHAINZ' HEDERSPRIS BLAND ÄLDRE KALLBLÖDIGA HINGSTAR. 3. HOFSTALLMÄSTAR SAGERS LANDÅ. 4. RYTTMÄSTAREN C. G. VON PLATENS KUPÉ. 5. GREFVINNAN BLANCHE BONDES PRINCESS CART. 6. LÖJTNANTEN FRIH. F. F:SON WREDES DOG CART. 7. HERR N. HAMMARBERGS, GÖTEBORG, PONNYEKIPAGE. 8. VICTORIA FÖR KÖRNING MED BIDHÄSTAR. 9. DROTNING SOFIAS FÖRENING Sjuktransportvagn. 10. EN AF DE NYA VASASTADSOMNIBUSARNE. 11. EN »MJÖLKSURRA». 12. ÅSNORNA. 13. FRÅN RINGRÄNNINGEN VID HÄSTGARDESKASERNEN. (LÄNGST FRAM TILL VÄNSTER PRINS CARL OCH PRINSESSAN INGEBORG.) 14. FRÅN PRISUTDELNINGEN PÅ DJURGÅRDSSLÄTTEN (PRINS CARL, PRINSESSAN INGEBORG, PRINSARNE GUSTAF ADOLF OCH WILHELM.) 15. DE I KADRIJEN DELTAGANDE DAMERNA.

Åh nej, svara ej, jag minns det nu, det är jag, ej du, som här skall orda. Dagens små on dit, de skola ju fram att Iduns krönika fullborda.

Kvinnosaken uti tēten då:
fänk, amerikanska misser fäkta
för att kvinnan ej skall rösträtt få!
Är det ej, som vor' de litet knäckta?

O, vi kvinnor! Ständigt hit och dit,
vacklande och oberäkneliga,
än avance och än reträtt en bit,
med på allt, förutom ett — att tīga.

— Vidare det sports, hur skarpa hugg
Linder-Heidenstamska kampen gifvit.
Lite' hvar poeterna fått lugg,
deras pegasus väl nyckfull blifvit.

Skadar ej, om tygeln drages åt
något litet, fri blir ändå färden.
Etwas mindre utaf konstig lät
vore bra för dem och hela världen.

Hvad jag mera vet? Vår hvite drott
har sitt Stockholm bytt mot Rivieran.*
Och Hedin i Tibet länge gått
och fört våra runor med den äran.

Cecil Rhodes gå vi tyst förbi,
eftervärlden här får domen fälla.
Trötta utaf färden hasta vi
att till hus och hem nu stegen ställa.

Jag för älskvärdt sällskap tacka får,
förr'n jag till vår tysta prästgård drager.
Hälsande i dörren än jag står
och med ett »på gensyn» afsked tager.

IDA GRANQVIST.

KUNGL. TEATERN. Inför utsåldt hus gick den andra Hans Richter-konserten af stapeln och väckte samma eller om möjligt än större entusiasm än den första. Hvad vi efter denna yttrade om d:r Richters genialitet som anförare bekräftades i allo af den senare konserten. Nu liksom då visade han sig hafva hofkapellet helt i sin hand; också visade sig detsamma från sin allra bästa sida. Programmet upptog som hufvudnummer Brahms' symfoni nr 1 c-moll, hvilken erhöill ett mästertligt utförande, som gjorde att densamma framstod fullt klar och ingalunda så svårfattlig, som nog många föreställt sig. Särskildt tilltalande voro de båda mellansatserna och den ståtliga finalen. Andra afdelningen inleddes med Berlioz' romerska karneval, som utfördes på ett rent af medryckande sätt. Konserten afslutades med fyra Wagnernummer, nämligen Siegfriedidyllen, förspel och slut till »Tristan och Isolde», förspel till »Parsifal» samt uvertyren till »Tannhäuser». Alla gamla och kära bekanta, åhördes de naturligtvis nu med den största andakt.

Till hvad vi förut meddelat om d:r. Richter vilja vi endast lägga det, att han ej en enda gång under dessa konserter använt partitur — ett bevis på det oerhörda minne han äger. Det stormande och entusiastiska bifall, som kom honom till del, och som han på älskvärdaste vis delade med sig åt hofkapellet, bör säga honom, att han är hjärtligt välkommen åter.

Och k. teaterns direktion förtjänar ett varmt tack, för det den möjliggjort ett dylikt gästbesök.

SVENSKA TEATERN har några aftnar gifvit en repris af det välkända Schönthanska lustspelet »Guldspindeln», hvari hr Hagman som den hyggelige ritläraren Hämsling premiärkvällen firade sitt kvartsekeljubileum som skådespelare.

Den samvetsgranne konstnären, om hvilken man med allt skäl kan begagna uttrycket, att han »legat i reportoaren» under de gångna 25-åren, ty han torde vara en af våra allra flitigaste skådespelare i fråga om uppträdanden, hyllades på det

* Nej, snälla fröken Granqvist, Biarritz ligger alls icke vid Rivieran, men för rimmets skull får väl orimligheten stå.

Red:s anm.

varmaste af publiken och spelade sin ej så särdeles värdefulla roll med all den rutin han förfogar öfver.

Uppgiften ligger ju egentligen ej för hans skaplynne, men blef ändå, detta till trots, ett redbart stycke arbete, tack vare hans energi och aldrig svikande förståndsklara uppfattning.

Som den bofsökande Klingenberg var hr *Bäckström* alldeles dräplig. För öfrigt gafs det harmöst roande stycket med godt samspel på de flesta händer.

VASATEATERN. Ej mindre än fyra kockar ha slagit sig tillsammans om den musikaliskt-dramatiska soppa, som Vasateatern senast serverat under den störstättliga etiketten af »operabuffa i 3 akter» — och resultatet har blifvit därefter! »De små Vestalerna» presenterade sig som en mycket urartad Offenbach-efterklang, hvars antikparodierande libretto var lika oanständig som dum, medan den tunna musikaliska uppfinningen föga kunde öfverskylla af dess lyten. Man tyckte det var skada, att den vackra uppsättningen slösats på detta michmach, och att fröknarna Berentz och Grönbergs, hrr Bergströms och Svenssons m. fl. aktningvärdha häfvor skulle offras på ett så föga respektabelt altare. Premiärpublikens applåderade först en liten smula de stackars artisterna-offerlammen, hyssjade sedan ärligt ned författarna och gick därpå hem för att varna sina grannar.

När Idun nu kommer, är nog all vidare varning öfverflödig.

ROSE RELDA OCH MARTA SANDAL, de båda sängerskor, som nyligen konserterat härstädes, visade sig hvar i sin genre vara ett par första rangens sängartister, med hvilka hufvudstadspubliken helt visst kände sig mycket belåten att stifta bekantskap.

En norska och en fransyska på samma program — motsättningen var verkligen pikant: boulevardssorl från Seinestränderna och fjällluft från Norge.

Mademoiselle Relda, som tillhör Opéra Comique i Paris, besitter den franska sängteknikens hela glans och elegans och en koloratur, för hvilken de mest svindlande klättringar på tonstegen förefaller som ett lekverk. Tillika förfogar hon öfver ett utomordentligt mjukt röstmaterial med genomgående välklang.

Hennes föredrag af klockarian ur »Lakmé» samt skuggvalsen ur »Dinorah» försatte publiken i extas. Låt vara, att dessa nummer blefvo mera virtuosbragder än sång i högre konstnärlig mening, men de buro emellertid det fylligaste vittnesbörd om, att m:lle Relda förfogar öfver det franska sängföredragets nationellaste och mest bländande egenskaper.

Fröken Sandal, där hon står på estraden i sin sidendräkt i empiri och med en hållning från hjassa till fot, som i sina stiliserade linjer erinrar om en af preraphaeliternas kvinnogestalter, afspeglar i sin temperamentsfulla konst norsk natur och norskt känslolif med en bredd och styrka, som äro alltigenom äkta.

Rösten är stor och i höjden af mycken färg-ring, hvaremot mellantonerna lida af något beslöjadt, som ibland stöter och verkar orent.

Men det är själ, det är lif i föredraget, och det är framför allt poesi i hennes tolkningar! Ännu större dramatisk utformning skulle man måhända velat önska i de karaktäristiska sångerna »Blaabaer-Li» och »Killingdans» ur Arne Garborgs »Haugtussa», hvilka kräfva en humor, strålände som fjällsol.

MARTA SANDAL.

ROSE RELDA.

Förnämsta tvättmedel

äro och förblifva dock vid finare tvätt

HYLINS Ekonomi-Tvål

och vid gröfre tvätt (byk)

HYLINS Prima Tvätt-Tvål

Den entusiastiska impressariens utlåtande, att fröken S. är världens förnämsta romanssångerska, torde därför behöfva reduceras något. Men efter reduktionen kvarstår i alla fall, att fröken S. är en ursprunglig begåfning, för hvilken vägen till rykte och ära redan synes lagd.

SVEN SCHÖLANDERS visafon, så talrikt frekventerad som Vetenskapsakademiens hörsal tillät, gaf icke sina föregångare efter i glädje och intresse. Vår populära trubadur höll sålunda hela aftonen den gemytliga korrespondensen mellan sig och publiken vid makt, vare sig han sjöng om Malbrough, som drog i kriget ut, eller som ingress till den lilla naiva visan »Les Choux» förtalde att i Frankrike få föräldrarna ej, som hos oss, sina små barn af storkarne utan ur — kälhufvudena; och ej minst roande var han, då han till lutan föredrog fader Valerius kostliga kalasregler eller med stark dramatisk färgläggning sjöng om »Flecko utan fästeman».

Att bifallet var lika intensivt som hjärtligt och tvång sångaren till flere extranummer, trots hans »usla hals», förstås af sig själf.

O. D. S. VÄRMATINÉ i Musikaliska Akademien hade, trots det strålände aprilvädret och demonstrationsfebern, lockat en så fulltalig publik, som den stora lokalen kunde rymma. Programmet var sammansatt af studentkvartetter och orkesterkompositioner, af hvilka senare A. Halléns »Styrbjörn Starke» för manskör och orkester med sin kompakta och oroliga instrumentalram utan afsaknad kunnat vara borta.

Mest anslögo mansköerna, hvilka ock uteslutande borde behärska studentkonserternas program.

Aug. Södermans tjugande »Respolska», finnen Merikantos »Tröst», »Domaredansen», Kjerulfs vemodsskälfvande »Kan det tröste» väckte hänförelse som alltid och föranledde delvis bisseringar. Dessutom föredrogs som vanligt ett antal extranummer.

EN FRÖDINGS-AFTON, den fjärde i denna säsong, ägde rum här om aftonen i K. F. U. M.'s stora sal. De uppträdande voro desamma som vid Borgarskolans af en så

stor och tacksam publik eftersökta Frödingsaftnar, nämligen fröken *Clary Asplund*, dr *K. Valentin*, lic. *Ruben G:son Berg* och hr *Hugo Duhs*, de två sistnämnda arrangörer. Hr Berg höll ett kort, men intressant föredrag om Fröding som konstnär, hvarefter följde en konsert- och uppläsningsafdelning, omfattande idel Frödingsstycken. Fröken Asplund föredrog, ackompanjerad af dr Valentin, ett antal af skal-

dens, af Sjögren, Stenhammar, Peterson-Berger m. fl. tonsatta visor, dr Berg uppläste med stark känsla och stämning »Jägar Malm's hustrur», »Bergslagstroll» och några andra af diktarens mest gripande dikter, och slutligen företrädde den unge teknologen hr Duhs med en ingalunda vanlig och oemotståndligt medryckande komisk talang *humoristen* Fröding i en serie drastiska folk-målshistorier, bond- och bevaringsvisor, de senare utförda med en präktig baryton.

Till hösten förbereda hrr Berg och Duhs en liten landsortsturné med detta sitt intressanta Frödingsprogram — en underrättelse, som vi tro helt visst skall hälsas med glädje inom vida kretsar öfver hela vårt land, där den geniale diktarens skaldskap skattas och älskas.

HUGO DUHS »DRAR EN
FRÖDINGSBIT».

HENRIK GAHNS MANULIN,

ny glycerinpasta för hudens skydd och vård i tuber à 50 öre st.

Säljes hos Louise Blomberg, Vesterlånggatan 39; C. F. Dufva, Drottninggatan 41; Elin Edlund, Drottninggatan 63; Fanny Gelin, Malmförgsgatan 5; Seima Hägglund, Hamngatan 38; Ant. V. Nording, Biblioteksgatan 11, m. fl. parfym- & tvåbodnar.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

FACKSKOLAN FÖR HUSLIG EKONOMI
I UPSALA.

(Föreståndarinnan: fröken Ida Norrby.)

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 27 APRIL-3 MAJ 1902.

Söndag: Nässelkål med förlorade ägg, helstekt lax med colbertsås; späckad kalfsadel med vinsås och grönslad; apelsinglace med mandelformar.

Måndag: Ugnstekt bogblad med potatis; vinsoppa.

Tisdag: Kockt, salt färkött med potatismos; mannagrynsvälling.

Onsdag: Hachis på kalf med potatis; nyponsoppa med grädde.

Torsdag: Ärtor med fläsk; äppelpannkaka.

Freitag: Köttfärs med potatis; katrinplommonsoufflé med grädde.

Lördag: Jenny Linds soppa med rostadt bröd, kockt sik med persiljesås och potatis.

RECEPT.

Nässelkål (f. 6 pers.). 2 lit. spä-

da nässlor, 1 liten knippa gräslök. 3 msk. mjöl, 2 msk smör, 2 lit. god buljong, hvitpeppar, salt, socker, 6 ägg.

Beredning: Nässlorna rensas väl, sköljas och förvällas i saltadt och kokande vatten omkr. 15 min. Vattnet afslås, och nässlorna öfverspolas med friskt vatten, hvarpå de läggas på sikt att afrienna. Nässlorna hackas fint, tillika med den sköljda och rensade gräslöken samt beströs med mjölet. De fräsas därefter i smöret, och den heta buljongen tillsättes. Kålen får nu koka mycket sakta med tätt slutet lock omkr. 3 fjärdedels tim. Den skummas väl, afsmakas med kryddorna och serveras med förlorade ägg.

Colbertsås (f. 6 pers.). 2 hg. godt smör, 1 msk. hackad persilja, 1 knifudd muskott, saften af 2 citroner, 2 dcl. stark buljong.

Beredning: Smöret arbetas väl med den sköljda och groft hackade persiljan. Buljongen kokas upp och flyttas åt sidan, det arbetade smöret iröres jämte citronsaften. Såsen får därefter ej koka. Den tillsättes med en matsked kallt vatten och serveras genast.

Späckad kalfsadel (f. 6 pers.). 3 kgr. kalfsadel, 1 och 1 half hg späck, 1 msk. salt, 3 msk smör, 1 lit. buljong eller vatten.

Sås: 1 half msk. smör, 1 msk mjöl, köttsky, 1 half dcl. madeira eller sherry citronsaft, salt peppar.

Beredning: Kalfsadeln tvättas med en duk doppad i hett vatten och späckas med fina i salt vända späckstrimlor. En het långpanna smörjes med 1 msk. af smöret och sadeln illäggas. Resten af smöret skiras och gjutes hett öfver sadeln. Steken insättes i ugn, brynes, spädes med den heta buljongen eller vattnet samt öfveröses omkring hvar tionde minut. Till stekningen åtgår om-

Göteborgs Popular Wafers.

Ny utsökt
Waferskex.

(4)

kring 1 och 1 half tim. Såsen beredes enligt allmänna regler för såser.

Apelsinglace (f. 6 pers.). 250 gr. toppsocker, 3 dcl. vatten, saften af 1 citron, saften af 10 apelsiner (däraf 3 blodapelsiner), 2 apelsiner till garnering.

Beredning: Af sockret och vattnet kokas en simmig lag. Lagen upphålles, och medan den ännu är het, tillsättes saften af citronen och apelsinerna. Då blandningen är fullkomligt kall, fryser den, dock ej för hårdt. Glacen upplägges och garneras med apelsinklyftor och om så önskas med mandeless.

Äppelpannkaka (f. 6 pers.). 3 kkr. mjöl, 2 tsk salt, 2 ägg, 5 kkr. mjölk, 2 msk. smält smör, 1 lit äpplen, 3 msk. socker

Till pannan: 1 half msk. smör, 1 msk. stötta skorpor.

Beredning: Mjölet siktas i ett fat och blandas med saltet. Äggen vispas med 2 kkr. af mjölken och tillsättes i mjölet under kraftig vispning. När smeten är smidig och blank nedröres smöret och då detta är väl inblandadt tillsättes den öfriga mjölken. Smeten får sedan stå 1 tim. för att mjölet

skall svälla. Den får därefter en kraftig vispning och slås genast i smord och brödbeströdd gjutpanna. Äpplena skalas, skäras i tunna skifvor, beströs med sockret och utläggas i smeten. Pannkakan gräddas i god, men ej för häftig ugnsvärme. Den uppstjälpes på fat och öfverströs med socker.

Katrinplommonsoufflé (f. 6 pers.). 5 äggwhitor, 120 gr. strösocker, 250 gr. katrinplommon.

Beredning: Plommonen sköljas och kokas mjuka i kort spad, urkärnas, hackas fint och blandas med sockret. Äggwhitorna slås till hårdt skum och nedröres försiktigt till plommonen och sockret. Alltsammans slås i en porslinsform och gräddas i ugn omkr. 10 min. Serveras genast.

LÄKARERÅD

ENHVAR af Iduns läsarinna äger att å denna afdelning erhålla fra läkarråd. Förfrågningar insändas till redaktionen med påskrift: »Till Iduns läkare».

EN 20-ÅRIG LÄRARINNA. Ni bör låta undersöka detta närmare, ty det torde knappast kunna bero på er blodbrist.

SOME ONE. Se svar till Besvärad i n:r 5.

J. J. B. Helt säkert ej verksamma, men väl mycket dyrare. Se svar till Götha i n:r 14.

MAJA X. Nej, i dylik form och vanlig intet har det blott god verkan.

MILLY. Intet att göra utom möjligen hypnotisk behandling.

BEKYMRA DOTTER. Enligt vår mening intet att speciellt i detta afseende göra.

TILLGIFVEN SLÄKTING. 1) Det är ju ej något skäl att använda så onödigt stark uppvärmning för en så mild afkyllning. 2) Nej.

22-ÅRIG FLICKA. Ej direkt humbug, men i alla händelser oskäligt dyrt i förhållande till sitt värde.

Använd i hushållet GADUS' fiskkonserver

Bruksanvisning medföljer!

Se för öfrigt »Iduns Hjälpreda» för maj 1901! (2)

ANNA. 1) Ni torde göra klokast i att ej göra något alls, då det hela sannolikt af sig själf fullständigt försvinner. 2) Ingnid hvarje morgon och afton cholepalmis.

OROLOG PRENUMERANT AF IDUN. 1) Svårt att säkert afgöra utan undersökning, men troligast beror detta lik-som 2), 3) och 4) på högradig nervsvaghet. 5) Ja, sannolikt passande. 6) Nej.

SMALÄNDSKA. 1) Nej. 2) Nej. 3) Nej, — det är symptom af s. k. neurasthenie (nervsvaghet). 4) Se svar till Götha i n:r 14.

BRITA L. Helt säkert är hon icke frisk (engelska sjukan?), hvarför ni ej bör försumma att låta läkare undersöka henne. I alla händelser uppfödes hon på ett högst olämpligt sätt vid denna ålder.

E. S-g. Färga dem — det är enda medlet.

HERMIONE. Sannolikast den af eder angifna orsaken.

SONJA. 1) Se svar till Götha i n:r 14. 2) Det torde vara nog med 1-2 gånger dagligen.

FRÅGANDE IDUNESARE. Samma som öfriga dylika medel (salipyrin, antipyrin m. fl.) för nerv- och reumatöida smärtor, feber, etc.

W. R-M. 1) och 2). Se svar till Götha i n:r 14. Några veckors sommarkur vid badort vore helt säkert af nytta. — Hjärtat bör undersökas.

GRETA. 1) Se svar till ID 2) i n:r 5. 2) Se svar till Eva i n:r 5. 3) Ja,

Begär mönster af våra garanterade solida sidentyger i svart, hvitt eller färgadt.

Specialitet: Tryckt Siden-Foulard, genombrutna sidentyger (à jour). Rå- och Tvättsiden för kläder och blusar från 90 öre pr mtr.

Vi sälja i Sverige direkt till privata och sända de utvalda sidentygerna tullfritt och franko till bostaden.

Schweizer & Co, Luzern (Schweiz)

— Siden-Export. —

Köp Schweizer-Siden!

Allmänt erkändt som öfverlägset lösande och tillika välsmakande medel vid hosta, heshet, katar och influensa

Säljes i askar à 30, 35 & 40 öre (5 olika sorter) på alla större apotek och hos alla välsorterade handlande i riket.

Ensam agent S. J. Norman, Stockholm. Askarne äro ungefär dubbelt större än denna kliché.

Begär alltid äkta
REGLISSE F. ORENT.

Fruktträd

samt alla vanliga trädskoleprodukter och plantor i goda sorter till moderata priser. Priskuranter kostnadsfritt.

Adö & Säbyholms Trädgårdar, Bro. Rikstelefon. g:m Frans Liljevall. ¶

FROMS VELOCIPEDER

OBS! äro utmärkta och af alla, som använda dem, mycket omtyckta för deras Begär prisurant stora hållbarhet o. stadiga, lätta gång.

PER FROMS Velocipedfabriks Aktiebolag
(Kongl. Hofleverantör).

STOCKHOLM, Mäster-Samuelsgatan 34.

Nya Lärarinnese-minarium

omfattande dels småskole- dels elementarskole-lärarinnese-minarium. I det senare intages utan inträdesexamen den som genomgått högre flickskola. Kurserna 1- à 2-åriga. Terminsavgift 100 kr. Anmälningar böra insändas snart. Prospekt och vidare upplysningar genom undertecknad, läroverkets föreståndarinna.

ALMA DETTHOW, Birger Jarlsg. 35, Stockholm.

G

amlestadens

Herkules- Väfnader

FABRIKS MÄRKE

Rekommenderas

Angenämt hem i Åhus

för dem, som önska hvila längre eller kortare tid.

Äfven nervsjuka mottagas. Hel inackordering! Massage och sjukgymnastik af ex. kvinnlig gymnast.

På platsen finnas läkare, varm- och kallbad samt barrskog och hafsluft.

Närmare meddelar
HILDEGARD DAHLQVIST,
ex. sjuksköterska,
Kristianstad.

BRAI BILLIGT!

Promenaddräkter (Jaquett och Kjol) efter beställning af utm. goda varma tyger från 35 kr. i ett för allt.

FRU ÖRNS ATELIER,
19 Tunnelgatan.
Obs! Bal- och Supédräkter. Välkänd, eleg. stil.

Tidaholms Fantasmöbler,

rikhalt. urval i forn-nord. stil. Fullst. rumsmöblemang ut-föras i alla olika variationer efter order. Mod. mönster för glödbränn. o. kollerering uppläggas, glödbränn verkställes. Begär prisuppgifter från Tidaholms Bruks Aktiebolag, Tidaholm (Försäljningsmag. Beridarebangs. 27, Stlm.)

Högstedt & Co

32 Regeringsgatan 32
— Stockholm —

Specialitet:
**Bordeaux- &
Bourgogne-viner.**
Billiga priser.

HYGIENISKA BARNSKODON.

Största lager på platsen af hygieniska barnskor, egen tillverkning.

OBS! Använd endast skodon af naturlig form för Edra barn, på det att icke deras fötter under uppväxtåren må bli förstörda.

5 Biblioteksgatan 5.
A. T. 117 63. E. FRYKLUND. A. T. 117 63.

Örebro

Albert-Kex

— är »Högsta Kvalité!» —

Farkost, som har segel,
Men ej alltid vind.
Filosof — ej Hegel.
Träd vid torparns grind.
Hvad i sommardagen
Lätt den digre kan.
En, som uti hagen
För sig stelbent an.
Österut ett vatten,
Tvänne gossars namn.
Budskap uti natten
Ifrån dödens hamn

SIBYLLA.

APOKOP.

1—5 = en ö;
1—4 = beständsdel i en af våra drycker;
1—3 = en insekt.

VERA.

BOKSTAFSGÅTA.

Silf, Käll, Marie, Rose, Mark, Uno.
Om de bokstäver, som ingå i ofvanstående 6 namn, rätt ordnas, erhåller man benämningen på en lärdomsanstalt.

SVANTE.

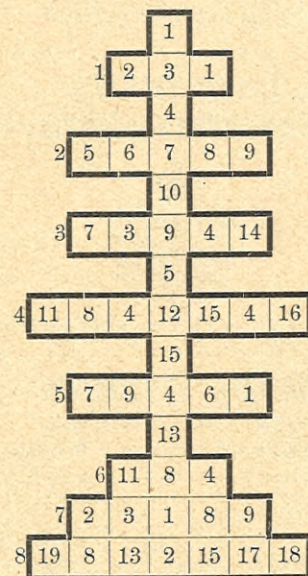
ORDGÅTA.

1) Fästning i Sverige,
2) departement i Frankrike,
3) sjuklig afsky för vissa föremål,

- 4) negation,
 - 5) landskap i Sverige,
 - 6) flod i Tyskland,
 - 7) engelskt tilltalsord,
 - 8) hög ämbetsman i det gamla Athen,
 - 9) rike i Asien,
 - 10) växt.
- Äro orden rätt funna, bilda deras begynnelsebokstäver namnet på en före jul utkommen bok och slutbokstäverna namnet på författaren.

MÄRTA.

GEOGRAFISK ARITMOGRYF.

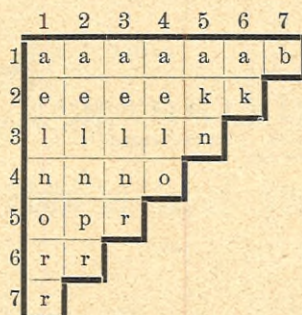
Siffrorna utbytas mot bokstäver. Äro dessa riktigt funna, så bilda de i den mellersta raden namnet på ett engelskt grefskap och i tvärraderna: 1) flod i Ryssland 2) stad i Ryssland, 3) stad i Frankrike, 4) stad i Sverige, 5) stad i Sardinien, 6) flod i Frankrike, 7) flod i mellersta Europa, 8) tyskt furstendöme.

MARIE.

Stomatol-Tvål

beredd af de finaste oljor, är till följd af sin stora Stomatolhalt utan gensägelse den bästa i handelen förekommande tvålart för hudens rationella vård. (B)

TRIANGEL.

I ofvanstående figur ordnas bokstäverna till ord, hvilka skola vara lika i de hvarandra motsvarande våg- och lodräta raderna. Orden äro: 1) en sjukdom, 2) ett slags ädelstenar, 3) ett bibliskt namn, 4) hur bofven är, 5) ett djur, 6) ytmätt, 7) konsonant.

FIX.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 16

CHARADEN: Pil-ler-ask.

ARITMOGRYFEN: Wenersborg — Geotrikland: 1) Valborg, 2) ekipage, 3) näckros, 4) notfast, 5) esteter, 6) Ristori, 7) salmiak, 8) basfiol, 9) orrhöna, 10) risgryn, 11) guldked.

ORDFÖRVÄNDLINGSGÅTAN: Behring — Röntgen: Böttiger, Eksjö, historien, resultat, Ingeborg, Nobelpristagare, Giessen. FYRKANTEN: Sluss, lofva, ufvar, svalg, sarga. LÄNKGÅTAN: Modellen: mo-mod-odel-Ellen-len. X-ARITMOGRYFEN: Paris: Pyramus, idealer, pyr, ler, ide, mus. BOKSTAFSGÅTAN: Elba, elda, Elia, Ella, Elma, Elna, Elsa, Elva.

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA:

H. R. Tack för vänligheten, men tyvärr kommo fotografierna för sent.
H. — Anna H-m — Dorothea — Adelin — Hase — Rangello. Ett halft dussin poter med dussinpoesi för minst ett helt! Papperskorgen slickar sig om munnen.
Hemera. En rätt god idé, ej utan förtjänst utförd. Antages.
»En af Iduns läsare», för hvars originellt rättframma förslag till »unga, väl fostrade och förmögna flickor» vi i brevlådan i nr 13 upplåto en liten vrå, har ej blifvit utan det »svar på tal» från vår läsekrets, vi väntade oss kunna påräkna. Den satiriska udd, som utan tvifvel låg dold under den originella framställningen, synes dock ha undgått de flesta, och »Lilla Brundögas» sätt att uppfatta densamma kan anföras som typiskt för flertalet af svaromålen. »Jag är sannserligen så förgärd, så jag vet ej hur jag skall få papperet att räkka till», skriver hon, »för att få säga den herr'n mitt hjärtas mening. Hör nu, min bästa herre, är det på allvar ni gör ett sådant förslag, så må man verkligen undra om ni räknar släkt med salig »Dumbom»! Tror ni verkligen att någon flicka i hela Svea land, som är af god familj och därtill förmögen, skulle med sitt fotografi och någon liten »familjebiografi» vilja som en annan till salu utbjuda vara skylta i Iduns spalter? Man skall nästan vara halfdiod för att komma fram med ett sådant förslag. Ni vore bestämdt i stånd att gifva er med en »hottentotska» bara hon vore rik! Men vet ni hvad, när ni endast tänker gifva er för pengar då är det mycket bättre att ni låter bli att öka de olyckliga akenskapsantal. Ty finnes det inte aktning och förtroende med i ett äktenskap, då är det inte mycket bevändt med det, och dessa känslor ha då »dert förslag jagat på flykten. Hade jag er på tu man hand, skulle jag nog vilja säga er lite mer sanningar, men vågar nu ej fresta för

Fallande räntor

beröra ej

Lifräntetagare.

De hafva en fast inkomst för lifstiden.

LIFFÖRSÄKRINGSBOLAGET MUTUAL LIFE

lämnar **högsta möjliga lifränta** på inbetaldt kapital, ända till 21 % och erbjuder **största möjliga soliditet** genom sina fonder på

1,316 millioner kronor.
Öfver 6 $\frac{3}{4}$ millioner utbetalas årligen till 6,285 lifräntetagare.

Tariffer tillhandahållas och upplysningar lämnas beredvilligast å bolagets kontor, Strömsborg, Stockholm.

mycket på Iduns utrymme, hoppas dock att någon annan Evas dotter ger er litet mer till lfs, ty ni tycks behöfva allt hvad ni kan få» o. s. v.
Alla äro dock icke lika stränga och förgrämda som den lilla brunögd. En »ung författarinna» finner »idén visserligen ytterst nymodern», men ingalunda afskrämmande, och »28 årig änkefru med fin bildning», hoppas att änkeståndet icke skall bli uteslutet i det berämda gall-riet.
Till själfva »pudelnas kärna» i den lilla insändaren har dock näppeligen ännu någon lyckats framtränga, vare sig bland dem, som tagit den au serieux, eller af dem, som sett mera skämsamt på saken. Ty för vår egen del luta vi allt fortfarande åt den uppfattningen, att det låg en ganska applausibel andemening gold under »Iduns läsarens» till formen onekligen en smula krassa framställning.
W. W. Vi tacka för vänligheten, men ha redan så nästan allt för rikligen försett oss i denna bransch, att vi ej våga ytterligare engagera oss.
»Observatoria» kan på grund af mellankomma hinder ej få svar förrän i nästa nummer. Men den väntar ju ej för länge, som väntar på något godt. Måhända finner ni er ock dessförinnan af ert bättre jag manad att kasta masken?

EXPEDITIONENS BREFLÅDA:
»J. V. L. 27», Halmstad, insänd ytterligare 40 öre.
»E-th», Lindesberg. Annonsen kostar 2,60 pr gång.
»Värmländska». Annonsen kostar 2 kr. pr gång.
»Med. 20 år». 2 kr. pr gång.
»R. S.», Göteborg. 2 kr. pr gång.
»Vären 1902», Norrbo. Se brefl. i nr 16, 1,20 torde ytterligare insändas.

Profva Wasa-Bryggeriets Pilsnerdricka.

Allm. 3057. Riks 1073.

Ofriga maldrycker rekommenderas.

Under pågående ombyggnad af blifvande lokal vid

Regeringsgatan 5—7

är

A.-B. Nordiska Kompaniets

Textilafdelning

Thyra Grafström

flyttad till

Birger-Jarls gatan 18 B,

1 tr. t. h.

ÅRE,

Jämtlands framstående turist- och rekreationsort, med Grand Hotell Åre, öppet året om, rekommenderas. Sommarsäsong från början af juni till medio af september. Beställningar af rum, dels å Grand Hotell Åre och dels i privata bostäder, genom Kamreraren, Åre. Rikstelefon. Prospekt på begäran.

Brunns- och Badanstalten

Ryds Sanatorium.

Säsong 1 juni—15 sept. Sveriges äldsta Kneippkuranstalt. Alla brukliga former af varmbad. Servering af mineralvatten. God restauration. Billiga priser. Prospekt från Kamrerarekontoret, adr. Ryd.

Sundsvalls Enskilda Bank

2 A Kungsträdgårdsgatan 2 A.
Sparkasseränta 4 proc.

Språk- och Hushållsskolan

Fleurie i Askersund

börjar sitt 8:de arbetsår den 20 augusti 1902. Anmälningar emottagas af undertecknade, föreståndarinnor.
Rosa Lönnies. Sara Ringborg.
Askersund i april 1902.

En damvelociped och en herrvelociped obetydligt begagnade, finnes till salu. Svar »Velociped», Iduns exp.

Hårets vård. En frisör som under 50 års tid vid utförlig af sitt yrke använt många i handelen förekommande både in- och utländska hårmedel, skrifer: att mot seborrhé, mjäll och dylikt hvaraf hårets affallande beror, finnes intet så verksamt som **Ziwertz' Extrait Vegetal.** Finnes till salu hos frisörer och i välfournerade parfymbodrar samt hos Kongl. Hofleverantör **J. A. Ziwertz i Göteborg.** Aterförsäljare erhålla rabatt.

Hålland — Pensionat Edenquist — Jämtland

öppnas åter den 15 juni.
Upplysningar meddelar Sv. Turistföreningen samt Fr. Edenquist, Hålland. OBS! Lungsotspatienter mottagas ej!

Mariehamns badanstalt

och

Möckelö hafsbad på Åland.

ÖFVERLÄKARE: Dr Johannes Hoving.
SÄSONG 14 juni—30 augusti 1902.
Begär prospekt af badkamreraren i Mariehamn eller öfverläkaren.

Åre Turist- och Rekreationsort.

Hotell Areskutan, Åre, öppnas den 20 maj. God restauration, utmärkta rum och härlig utsikt. Beställning af rum mottagas af Fröken Kristina Hansson, adr. till den 20 maj Stora Hotellet, Ytterån, därefter Åre. Prospekt från Hotellet Ytterån, Svenska Turistföreningen och Stockholms resebyrå, Stockholm.

Hafsbad: klimatisk kur- och rekreationsort, Vestkusten.

Fiskebäckskil

Säsong: 15 Juni till början af September.

Alla tidsenliga badformer och kurmedel. Billiga priser. Utmärkt restauration. Rum anskaffas och prospekt sändas af Kamreraren. Ständig ångbåtsförbindelse med Lysekil. Badläkare: Dr Söderholm, adress Fiskebäckskil.

Kongl. Gyttjebad- och Brunnsanstalten

ELOKA

Säsongen 9 juni—9 augusti.
Naturskönt läge. — Utmärkta gyttjebad. — Massage och sjukgymnastik.
Medicinska förfrågningar besvaras af Intendenten Lifmedikus Jacobson, adress till 5 juni Stockholm, Birger Jarls gat. 4. Hofkamreraren Carlstedt, Grythytted, emottager rumbeställningar och sänder prospekt, Styrelsen.

UNDER SOMMAREN Lises mycket och det är således nödvändigt köpa böcker billigt. Skrif genast ett brefkort och rekurrera ny **REALISATIONS-KATALOG** från **BJÖRCKS** ANTIKVARIAT och BOKHANDEL 62 Drottninggatan 62 STOCKHOLM Obs! Sändes gratis och franco.

För att vara vacker

är det ej tillräckligt att hafva en frisk ansiktsfärg, man måste dagligen sköta ansiktshuden och händerna. Det bästa medel hertill är **Crème Simon**, hvars stora värde i hygieniskt hänseende ådagalagts genom 40 års succés. Tillsammans med detta utmärkte medel bör man icke använda annat puder än **Poudre de riz Simon**, parfymerat med viol eller heliotrop.

Seminarie Kursen

vid **Anna Sandströms skola, Stockholm.**

börjar instundande hösttermin sitt tredje läsår. Seminariet är för dem, som önska erhålla betyg, tvåårigt. Amnena äro: Kristendom, pedagogik och metodik, i förening med profektioner, svensk och allmän historia, svensk och allmän kyrko-, litteratur- och konsthistoria, geografi med geologi samt växt- och djurbiologi, modersmålet, franska, tyska och engelska språken samt fysiologi och hygien. Vidträckt valfrihet - Säsom elever mottagas utom lärarinnelever afven sådana unga kvinnor, som önska fortsätta sina studier i ett eller annat ämne. Prospekt och öfriga upplysningar lämnas **Karlavägen 1 A, Stockholm.**

MOT FETTSJUKA

MARIENBADER

REDUKTIONSPILLER

af **DR SCHINDLER BARNAY**

kejsarens råd öfverläkare vid Kronprins Rudolfs stiftelsen

ERHÅLLES I ALLA APOTEK

Eda Sanatorium och Järnkälla.

Säsom 10 juni-1 sept. 7 kilom. fr. Charlottenberg, Vermland. Naturskönt läge. God restauration. Förträfflig järnkälla. Utmärkta gyttebad och andra vanliga bad serveras. Priset pr vecka för mat och rum från 24,50 till 38,50. Prospekt på begäran från doktor Grill, adress till 1:sta juni Falun, sedan Eda Sanatorium, Charlottenberg.

Grennaforssa Brunns- och Badinrättning.

Säsom 1 Juni-1 Sept. Naturskönt och hälsosamt läge, omgivet af skog och sjö. Alla sorters bad Massage och sjukgymnastik. Medicinska förfrågningar besvaras af Herr Doktor H. LINDBERG, adress till 1 juni, Stockholm, Humlegårdsgatan 2. Prospekt och upplysningar lämnas af **Ad. Hagman, Wexjö.**

För Husmödrar

Bäst, elegantast, modernast är **Iduns Modetidning.** Prenumerera genast i närmaste postkontor eller bokhandel för 2:dra kvartalet om Ni vill erhålla vårt lands innehållsrikaste modetidning. Prenumerationspriset är för kvartal å planschupplagan **endast kr. 1.50**, å den andra upplagan **endast 1 krona.**

För Husmödrar

Lars Monténs Neutrala Kärntvål till ylletvätt och Oleintvål till linnetvätt användes lämpligast sålunda:
 1/2 kg. tvål kokas i 2 liter vatten; när tvålen är upplöst, tillsättes under omröring 20 å 25 liter ljumt vatten; i denna utspädda lösning neddoppas plaggen. Vid ylletvätt böra såväl lösningen som sköljvatnet hafva 36 å 38 grader. Finnes hos de flesta speciöhandlare samt i mina butiker
N:r 19 Stora Nygatan. - N:r 29 St Paulsgatan.
 Silfvermedalj i Köpenhamn 1888. Guldmedalj i Stockholm 1897.

Undervisning i Linnesömnad

meddelas. Afven för tillklipping o. sömnad af sommarblusar och barn-bomullskläder. Hvarje kurs (pris 20 kr.) omfattar en månad 2 tim. dagl. eller 2 veckor 4 tim. dagligen. Half kurs pris 12 kr. Extra lektioner å 1.50 kunna erhållas. **KARIN EGNÉR,** Styrningsgatan 21, 2 tr. Rikstel. 3530.

KNEIPP BADEN, vid Norrköping. Kurort. Vattenbehandling m. m. Öpen året om.

Treflig bostad på landet.

Stora mangårdsbyggnaden vid Edsbergs kyrkoherdeboställe uti Edsbergs socken, Örebro län, innehållande 8 stora rum, kök och bekvämligheter, uthyses med vedbrand och trädgård från 1 maj på längre eller kortare tid. Treflig trakt och läge vid mindre vattendrag 3 km. från Fjugesta järnvägsstation å Örebro-Svarta-banan. Uppgörelse med kapten A. LENNMAN, Riseberga, Fjugesta. Rikstelefon.

Läs och märk! Af alla ekmöbler fås de bästa från **Ekmöbelfabriken i Nyköping.** Begär priskurant.

50 st. de vackraste vybrefkort från Ericssonmonumentet, E. G. Geijers födelsehem, Tegnerummet i Råmen m. fl. för tillsammans 3 kronor, mot förut insänd likvid. Priskurant å vykortsalbum tillhandahålles på begäran. Vybrefkort besvaras fränkrade mot 15 öre i frimärken. **Bronellska Bokhandeln, Filipstad.**

Lektor.

Ett antal äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till **Expeditionen af Idun, Stockholm**, erhålles inom Sverige portofritt:

Idun 1892	2: 25
Idun 1893 (nr 1 felas)	2: 25
Idun 1895 (julnumret oberäknadt)	2: 50
Idun 1896 (d:o d:o)	2: 50
Idun 1897 (d:o d:o)	3: -
Idun 1898 (med julnumret)	3: -
Idun 1899 (nr 92 och julnumret slut)	3: -
Idun 1901 (med julnumret)	4: 50
Iduns julnummer 1894	0: 20
Iduns julnummer 1898	0: 50
Barngarderoben 1901 (12 nr)	1: 75
Kamraten 1894 (nr 19 felas)	1: 25
Kamraten 1896 (» 20 »)	1: 25
Kamraten 1897 (» 18 »)	1: 25
Kamraten 1898	1: 50
Kamraten 1899 (nr 1 felas)	1: 50
Kamraten 1901	2: -

Exp. af Idun.

Metallfabriksaktiebolaget C. C. SPORRONG & C:o 23 Regeringsgatan 23 STOCKHOLM

Utför: förgyllning, försilfring, förnicklning samt renovering af antika och moderna metallarbeten

Hårborttagaren.

Befriar genast från misspydande hår eller skägg. Pris kr. 2: 50 + porto pr ask. Expeditionen emot förebegagnandet. Efter begagnandet. **Tekniska General-Dopöten,** Stockholm, Grefgatan 17.

Barnavård.

Vid Sällskapet Barnavårds anstalt för utbildande af barnavårdarinnor emottagas nya elever den 15:de i hvarje månad. Kursen 4 månader. Ansökan om friplats göres till föreståndarinnan fröken A. Törnqvist, Folkungagatan 93, som för öfrigt lämnar önskad upplysningar. Tel. Maria 1240.

Årets priskurant

alla slags **fiskredskaper** sändes gratis och franco på begäran. **A. B. Leidesdorffska Fiskredskapsfabriken.**

Stora Nygatan 12, 1 tr., STOCKHOLM. Allm. t. 28 48. Riks t. 22 26.

Balberg Sanatorium.

Hvilo- & rekreationsanstalt. Gudbrandsdalen, Norge. Ovanligt vackert läge, utmärkt luft, billiga priser, kristlig anda. Prospekt i Fosterlandsstiftelsens bokhandel, Stockholm, Wettergren & Kerber, Södra Hamngatan 21, Göteborg, samt hos inspektör H. Jespersen, Hamar, Norge, som mottager anmälningar och besvarar förfrågningar. **OBS! Lungsjuktiga mottagas ej.**

Till sommaren önskar en ung, språkännig dam resällskap till Frankrike: Paris eller kusten. Vidare genom korresp. med »Juni», Iduns exp.

STURES Orange-Marmelad

passande för frukostbordet, 25 öre pr burk, säljes hos alla välförnärade speciöhandlare. Kontrollant Handelskemisten Herr **John Landin.**

Vybrefkort

från skilda delar af landet 20 olika 0: 60, 40 olika 1: -, 100 olika 2: 25, 200 st 4: -. Utfordra å konsttryckskartong. De många rekv. och talrika efterbest. ha föranlett ny uppl. tryckning. Best. göres bäst gen. postanvisn., eljes gen. frimärken i lösbref. **Vykort utföres afven efter insänd fotografier enligt särskild priskurant.** **Oriel Blombergs Boktryckeri, Lindesberg.** Högsta pris för typografi å 3:ne utställningar, senast i Gefle 1901.

För resor oumbärliga Hartmanns Normal-Artiklar

i paket om 6 st. å 80 och 90 öre, paket om 12 st. (något mindre format) å Kr. 1.25. Gördel 75 öre. Hufvuddepoten 54 Grefsturegatan. Allm. tel. 104 41, Jönköpingsmagasinet 45 Regeringsgat. Allm. tel. 55 41 samt Fru Elsa Jacobsons Handskaffär 2 B Arsenalsgatan. Allm. tel. 109 47.

Vybrefkort!

Efter mina vackra och många gånger prisbelönta vyer från Sveriges olika landskap finnes nu ett stort lager vybrefkort. Åter försäljare erhålla rabatt. **DAGMAR ERIKSEN, Norrköping.**

LÄNBIBLIOTEKET

Birger Jarls gatan 10 (Szarkowskys), jämte handelslager. får övertagas till förmånligt pris. Närmare upplysningar lämnas och anbud mottagas af **MERKANTILA BYRÅN** (Inkasso-, Advokat- och Affärsbyrå), Norrlandsg. 14, Stockholm

LEDIGA PLATSER.

En yngre änking med två små barn, söker en bildad, allvarlig och verkligt godhjärtad flicka eller änka, som med fast försäts att blifva i moders ställe för dessa små, vill förestå hans enkla hushåll på landet. Svar till »Inga nöjen», Iduns exp.

LÄRARINNOR, som önska platser till hösten torde med snaraste hänvända sig till Stockholms nya förmedlingsbyrå, Kammarkaregatan 48.

Vid **Borlänge Samskola** blifva instundande hösttermin föreståndareplatsen jämte en lärarinneplats lediga. Till den förra fordras kandidat som genomgått proförsökskurs. Lön 2,500 kr. För den senare platsen erfordras att hafva genomgått 8-klässigt elementarläroverk för flickor. Lön 800 kr. Ansökningar och tjänstgöringsbetyg torde före den 1 juni sändas till Bruksförvaltaren Rob. Carlsson, Dommarvet. (G. 22699)

Lärarinneplats.

Vid **Sköfde Elementarläroverk** för flickor är en plats ledig att tillrättas med nästa läsårs början för lärarinna, utexaminerad från **Högre lärarinneseminarium**. Undervisningsämnen äro svenska och franska språket på skolans högre stadier. Lönen är lägst 1,000 kr. för läsår; antal undervisningsstimmar i veckan högst 24. Ansökan, åtföljd af vederbörliga betyg (läkarebetyg) och ställd till läroverkets styrelse, insändes före instundande 15 maj till läroverkets föreståndarinnor. (G. 125279.)

I en läkarefamilj på västkusten finnes god plats häst nu genast för en allvarlig, stilsam och ordentlig tjänarinna, kunnig i matlagning, bakning och alla i ett hem förekommande sysslor. Svar sändes under adress **J. N.» Sparbanken, Göteborg.**

Lärarinneplats

finnes till nästkommande läsår ledig vid **Klippans Privata Elementarskola** (5 klasser). Undervisningsämnen: Modersmålet, Naturkunighet. Matematik. Engelska el. Franska. Utbyte möjligen genom öfversenskommelse. Lön 8 å 900 kronor, beroende på kompetens. Ansökningar före d. 10 maj till skolans föreståndarinnor.

En ung allvarlig flicka som är villig och kunnig att hjälpa en 14 års flicka med lexläsning samt dessutom gå frun tillhanda, erhåller plats. Svar, märkt **A. S. 1902»** till Norrköpings Tidningar, Norrköping.

Genom Nya Inackorderingsbyrån, Brunkebergsgatan 3 B, Sthlm, etab. 1887, få bild. flickor kun. i matlag., söm, genast goda platser.

Skicklig lärarinna erhåller till hösten plats med hög lön på egendom nära Sthlm. Norra Inackord.-Byrån, Mästersamuelsg. 62, Stockholm.

Lärarinna skicklig att undervisa i svenska ämnen, språk och musik får till hösten god plats på egendom nära Stockholm. Svar märkt **»Skicklig Lärarinna»**, under adress Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

En energisk, bildad flicka omkring 25 år gammal, glad och hurtig, kan erhålla plats från den 10 juni för läxläsning och undervisning i musik af 3 barn mellan 11-15 år gamla samt afven villig något deltaga i inomhus föreläsnings föreläsning. Svar åtföljda af rekommendationer och uppgift å löneanspråk torde insändas i biljet märkt **»D. 3»** till Filialpostkontoret, Järntorget, Göteborg.

Lärarinneplats.

Vid **Sköfde Elementarläroverk** för flickor blifver nästkommande läsår en lärarinneplats ledig. Undervisningsämnen äro matematik, naturkunighet och geografi, möjligen kan utbyte ske mot franska och svenska språket i några klasser. Lönen är lägst 1,000 kr. för läsår. Ansökningshandlingar insändas till 1 maj 1902 till **Styrelsen för Sköfde Elementarläroverk för flickor.**

Anspråklös, ordentlig flicka, kunnig i matlagning, bakning m. m. önskas som hushållerska i mindre familj på landegendom. Svar till **»G. K.»** p. r. Norrköping.

Lärarinneplats i huslig ekonomi

vid J. H. Dahls flickskola i Christianstad är vid instundande hösttermins början ledig. Lön jemte fri bostad, 1,000 kr. med ålders tillägg å 200 kr. efter fem år. Ansökningshandlingar insändas före 1 maj detta år till kontraktsprosten E. Flygare, Christianstad.

Plats i tapisseriäffär.

En snäll, anspråklös flicka med godt sätt, fullt kunnig i upprättning af mönster samt schatörsöm m. m. kan i höst erhålla god plats i större tapisseriäffär. Rekommendationer samt löneanspråk och om möjligt fotografier torde sändas till **»Plats i tapisseriäffär V. A. L.»** under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Ledig plats.

Platsen säsom examinerad sjuksköterska vid epidemisjukhuset i Visby sökes hos Hälsovårdsnämnden inom den 14:de nästkommande maj.

Årlig lön kronor 600 jämte fri bostad, bränsle och lyse, samt dessutom kronor 300 till lön och kosthåll åt en tjänstepiga. Platsen tillsättes med tre månaders ömsesidig uppsägning. Vid ansökan skola fogas: prästbetyg, läkareintyg att sökanden är frisk, samt bestyrkt afskrift af afgångsbetyg öfver genomgången teoretisk och praktisk kurs vid större sjukvårdsinrättning. Visby den 11 april 1902. **Hälsovårdsnämnden,**

